

1-18 სტრ., 1

ჟეფობა ირაკლი მეორისა, ჟეფის თეიმურაზის ძისა;

შემოკლებული ისტორია ქართლისა, ირაკლი მეორისათვის იწყების, თუ ვითარისა შრომითა მიიღო მეფობა ქართლისა, გარნა კ~დ მოუბოძა გარდამატებულისათვის სიმხნისა მისისა, კახთ-მეფობაჲ შაჰ-ნადირ, ხ~ შ~დ შეა, ერთნა სვიპტრაჲ ორ-მეფობით;

წელსა, 1722, დაჯდა ყაენად ძე შაჰ-სულტან უსეინის შაჰ-თამაზ, და იმ ჟამად იჯდა ქართლში მეფედ ვახტანგ ლეონის-ძე, ხ~ კახეთს იჯდა მეფედ კონსტანტინე ირაკლის-ძე რ~ლსა ეწოდა სახელად მაჰმად-ყული-ხან თათრობის გამო გარნა ესე ორნი მეფენი იყუნენ სიყუარულსა და ერთობასა ზედა ურთიერთისადმი; ხ~ ოდეს ჰსცნა ერთობაჲ ამათი შაჰ-თამაზ, რ~ლსა არა მცირედ შეუძნდა ერთობა მათი, და განიზრახა მათ შ~ს შთაგდებაჲ შურისა; რ~ლისა თვის მისწერა და მიჰსცა მეფობაჲ ქართლისა, მამად ყული-ხანს და მიუმცნო მას ზვინადღან ხარ მაჰმადიანი შენ ამისთვის სარწმუნოდ გრაცხ, და მეფესა ვახტანგს ველარ ვენდობიო; განაძე მეფე ვახტანგ და ქართლი შენ იპყარ ზ ; და მისცა ამისთვის შემწედ განჯა ყა-

1-18 სტრ., 2

რაბალი, და ერევანი, და ამის ძლით შეჰკრიბნა ამ ადგილებით ჯარები, და მივიდა მეფე მაჰმად-ყულიხან მახლობელ ტფილისისა სეიდაბადში, სადაცა განვიდა მეფე ვახტანგ ეწყო, და აოტა მაჰმად-ყულიხან, და წარვიდა მეოტი, გარნა არა ინება და ყოვნება დრო მსა, ა~დ მასვე ჟამსა მეოტი განვიდა ჭარში შემოიკრიბნა ჭარელნი, და განიმრავლნა სპანი, კ~დ მოვიდა მეორედ სეიდაბადში და განვიდა მეფე ვახტანგცა ეწყუნენ ურთიერთთა, გარნა ივლტოდა მეფე ვახტანგ, და არღარა შეიქცა ტფილისად, ა~დ წარვიდა ზემო ქარელს, ხ~ მაჰმად-ყულიხან შემოვიდა ტფილისს, და-და ჰსჯდა ბრძანებითა შაჰ-თამაზისათა;

ხ~ წელსა, 1723, ხონთქრის სარასკარი მოვიდა ყარსს და ამან ჰსცნა ესე ვითარებაჲ ქართლისა, და ნახა ჟამი მარჯუჭი რ~ლისა თვის მიუწერა მეფესა ვახტანგს, ზ მე წარმომივლინე ერთი ნათესავთა შენთაგანი, და მე ვაოტო მაჰმად ყული-ხან, და შენ დაგიმტკიცო ქართლი, და მეფემან წარუვლინა ძმად თვისი იესე, სარასკარი წარმოემართა ყარსით, და მოვიდა შამხიანს, და კ~დ მიაგება მეფემან ძე თვისი ბაქარ, და წამოემართა სარასკარი მოვიდა და დაიბანაკა ყურყუთას, ხ~ ჰსცნა რაჲ ესე მამად-ყული-

1-19 სტრ., 3

ხან, რ~ლ არა აქუს პირის პირ ბრძოლისა შეძლება, ამისთვის მიეგება და მთართუა კლიტენი ციხე-ქალაქისანი, და ევედრა მიცემასა ქართლისასა, და და მტკიცებასა მეფობისასა, ხ~ მან არა ინება, და შეიპყრა თხოვითა ბაქარისათა, და პატიმარ-ჰყო; ხ~ მასვე წელსა ივნისის თთუჭსა შ~ა სარასკარი შემოვიდა ტფილისს, და მისცეს მეფობაჲ ბაქარს ძესა მეფის-ვახტანგი-

სასა, და ვინაფთგან არა ნებისაებრ ამეფეს იგი, მასვე წელსა განივლტო მან ოსმალთაგან, და მივიდა მამისა თვისისა თანა;

წელსა, 1724, მეფე ვახტანგ და ბაქარ წარვიდენ რუსეთს, წელსა, 1725, ძმად მეფის ვახტანგისა მეფე იესე გამაჰმადიანდა, და კ~დ მისცეს ოსმალთა მეფობაჲ ქართლისა, გარნა არცა იგი აუფლეს ნებისაებრ თვისისა, და მოკუდა მეფე იესე წელსა, 1733;

ამასვე წელსა, კახთ მეფეს მამად-ყული ხანს უღალატეს ოსმალთა, და მოკლეს სამზირალში, და მრავალნი თავადნი და გლეხნი მოსწყვიდნეს მისთანა, გარნა კახეთი ვერა ნებისაებრ თვისისა დაიპყრეს, და მაშინ მოინდვეს ძმად კახეთ-მეფისა მამად-ყულიხანსა თეიმურაზ, და მისცეს მეფობაჲ კახეთისა ზაკვით ვინაფთგან ნებავდათ და პყრობაცა კახეთისა მსგავსად ქართლისა; 1-19 სტრ., 4

წელსა, 1734, უსუფ ფაშა მოვიდა დიდის ჯარით ქისიყს მაღაროს და დასდგა მუნ, რ~ა ნებისამებრ თვისისა და იპყრას კახეთი, ხ~ ჰსცნა ზაკულეზაჲ მეფემან თეიმურაზ შემოიკრიბნა კახნი მოვიდა ღამე და თავს დაესხა და გაემარჯვა ოსმალთა ზ~ა, და მრავალნი მოწყვდნეს, და უკმოიქცა უსუფ ფაშა-მეოტი და მიერთ ვერღარა იკადრეს ოსმალთა შესლვად კახეთად; და ამასვე ჟამსა მოსულ იყო განჯას(2) თამაზ-ხან(1) რ~ლსა ეწოდა შ~დ ნადირ შაჰ, და რად ესმათ ესე ქართუჭლთა უკუდგნენ ოსმალთაგან ქართუჭლ-კახნი და განჯას თამაზ-ხანთან წავიდნენ, და რა იხილეს ოსმალთა უკუდგომად ქართუჭლთა, ამისთვის გაიერთნეს ლეკნი, და მოიმწყეს მუნით სპანი და აოხრებდენ ქართლ-კახეთსა, და უფროსლა სომხით-საზარათიანოს, და ესრეთ აღაოხრეს, რ~ლ არღარა იპოებოდა შენობა ქართლსა შ~ა, თვინიერ ციხეთა და სიმაგრეთა კიდე, და კახეთით გალევდნენ ქისიყელნი, და გაღმა-მხრელნი, და მისცეს პირი ლეკთა, გარნა ეგნენ მტკიცედ თავადნი და აზნაურნი, და შიგნით კახნი სარწმუნოებასა ზ~ა მართალსა, და განამაგრეს თელავი, და ალავერდი, და შეჰკრბნენ მას შ~ა, შეაწუხეს ქისიყი ლეკთა, და გაღმა მხარი, რლ~ისა-გამო ვერღარა შეუძლეს მოთმენა, და უღალატეს მუნ მყოფთა ლეკთა, და მრავალნი ლეკნი მოსწყვი-

1-19 სტრ., 5
ტნეს . და მოიყვანეს მეფე თეიმურაზ ფშავით და დასვეს მეფედ კახთა;

ხ~ წელსა, 1735 მოვიდნენ ლეკნი და ქისიყი მოარბიეს, მაშინ იყო ძეჲ მეფისა თეიმურაზისა, ირაკლი, წლისა, 15, რლ~ნ შემოიყარა სოფლებიჲდამ ჯარი, ეწია ნეიშნის მინდორში, და ძლიერად შემოებნენ ლეკნი, გარნა თვით ესე ყრმაჲ ძე მეფისა თეიმურაზისა ირაკლი მეორედ შევიდა შინაგან ჯარსა ლეკისასა, და პირველად ამან მოკლა კაცი, და ამის მხილველთა კახთა ერთ-პირად მიმართეს ყვილით, და წინა წარიქციეს ჯარი ლეკისა და ჰყარეს ტყვენი, და საქონელი, და მოჰსწყვიდეს უმრავლესნი, და მოვიდა მაღაროს გამარჯვებული, რლ~ისათვის ფ~დ მხიარულ-

იქმნენ კახნი, იხილეს რა სიმწნე და მამაცობად მემკვიდრისა თვისის ისა;

ამასვე, წელსა, 1735 შაჰ-ნადირ დემურტაშზედ სარასკარი დაამარცხა, მაისის, 19, და ივნისის, 11; ტფილისში მყოფთ ოსმალთ ნადირ-შაჰს წერილი მოუვიდათ § სარასკარზედ გავიმარჯვე და თქვენც მზად იყავითო § ივლისის, 30, ოთხშაბათს დღეს ოსმალნი ტფილისით განვიდნენ, და ოკდომბრის, 6, ნადირ-შაჰ-ტფილისს ქალაქს შემოვიდა, და, 25, ქალაქით განვიდა, და 1-18 სტრ., 6

კახეთი მისცა თეიმურაზს, და მეფობა ქართლისა ძმის წულსა მეფის-თეიმურაზისასა ალი-ხანს, და იგი თანა წარიყვანა, ხ~ ტფილისს ქალაქსა შ~ა და სჟა სხჟა ხანი ერთი ყიზილ-ბაშისა;

წელსა, 1736, ნადირ-შაჰ სეფიხან სარდალი წარმოველინა ქართლს, ამან მოუწოდა მეფესა თეიმურაზს კახეთით, და ქართველნიცა შეჰკრიბნა ფხვენიისს სოფელში, სადაცა უღალატეს მეფესა თეიმურაზს, და დაიჭირეს ყიზილბაშთა, და ამასთანავე დაიჭირეს გივი ამილახორი,

არაგის ერისთავი ბარამ, და თარხანი ლუარსაბ; და ეგრეთჳ კახნიცა, ჩოლოყას-შვილი სახლთ-უხუცესი გივი, ქისიყის მოურავი ქაიხოსრო, და წაასხნეს ესე ყ~ნი სპარსეთს, და რა ისპაანს მიიყვანეს, იქ პყრობილობისაგან განხსნეს, და პატივით შეიწყნარა, გარნა იმ ჟამად შაჰ-ნადირ ყანდაარს წარვიდა, და მეფე თეიმურაზცა თან წარიყვანა, და რადცა ქართლ-კახნი თან ახლდნენ ისინიც თან იახლნა ყანდაარს, და ოდეს მიაწიეს ყანდაარს, მაშინ აუწყეს განცხადებად მეფეს თეიმურაზს, რ~ლ, § შენი შვილი და იბარე და რა ის შთამოვა შენ მაშინ დაგიოხოვთო, § ვინაჲდგან ჰხედვიდა მხნედ ქართველთა, ამისთვის თვთ შაჰ-ნადირ მოსწერა წიგნი დაბარებისა ირაკლის, და მასთან დაიბარნა ქართჳლ კახნი; ხ~ მსმენელთა ამისთა ქართჳლ კახთა ერთ პირობით არ ინებეს წარსლვა ირაკლი-1-19 სტრ., 7

სა სპარსეთად, რლ~ ისათვს შეიყარნენ ქართველ-კახნი, და არა აუფლებდენ წასლვად ირაკლის, გარნა არა მიხედა პატივსა და დიდებასა ამის სოფლისასა, ა~დ სათნო ეყო ბრძანებასა მამისასა, და მორჩილებული სჯულისა „პატივ-ჰსცემდით მამასა, და დღე-გრძელ იქმნე,, და დიდად უარ-ჰყო წაუსვლელობად თვისი, და ჰსთქუა, მამა ჩემი იქ უნდა ჰყვანდესთ, და ჩემის იქმისლვით გამოუტევებდენ და მე ამაზედ და ვჰბრკოლდე, და არა წარვიდე ეს ჩემგან შეუძლო არისო;

წელსა, 1737, წარვიდა ირაკლი ფებერვალს, შაჰ-ნადირთან, და ყანდაარს შჰთავიდა, ხ~ ნადირ [-]შას ყანდაარი, მარტის, 16, აელო და ოდეს მოვიდა ირაკლი, მყისვე წინაშე ნადირ-შაჰისა წარადგინეს, ხ~ შაჰ-ნადირ ლაპარაკი დაუწყო, და ჰკითხა ირაკლის ბრძანების-გჳარად საშიშრის სახით არ გასთათრდებო, და ვ~ა მოწამემან აღიარა მძლავრისა წინაშე ქ~რისტე, და პასუხ-აგო წლითა და დლითა ყრმამან, ხ~ გონებით ბრძენმან,, ჩემი სიკჳდილი შესაძლებელ-არს

და სულისა ვერვის ძალ-უმსო და არც მე გავმაჰმანდიანდებო „შდ უბძანა ნადირ ზ ნუ გეშინინ მე აღარ გაიძულეზო, და მეორეს დღეს მეფე თეიმურაზ, და ქართველ-კახნი მიაყვანინა, და ყნი და ითხოვა და გამოისტუმრა, და თვით ნადირ ინდოეთზედ განიძხე 1-19 სტრ., 8

დრა, და ძედ მეფის თეიმურაზისა ირაკლი თან წარიყვანა, შთავი-და ინდოეთს, და ინდოეთის ჯელმწიფე, ამაღ-შაჰ შემოება, 300000 კაცითა, გარნა ნადირ შაჰს გაემარჯვა, და მთელი ინდოეთის სა-ჯელმწიფო და იპყრა, მუნით [მჰნაჰ]და ბრუნდა, და სინდეთს შევიდა და სინდეთის სამეფოცა და იპყრა, გარნა მუნ დიდნი ომები გარდინა, და ყთა ამათ ბრძოლათა, და ომებთა შინა თან დასწრებულ იყო, და ყოველთვის თვალითა თვსითა უწარჩინებულესს მჯნედ ეხილვა ძედ მეფის თეიმურაზისა ირაკლი, რლნიცა ამის სიმხნისა და სიკისკისისათვს ფდ შეიყვარა, და მუნით გამობრუნდა და მოვიდა ყანდაარს შაჰ-ნადირ;

წელსა, 1739, შაჰ-ნადირ ყანდაარს მოვიდა, და ვინაჲდგან მადლი-ერ-იყო მეფის ძის ირაკლისა, ვა აჩუჴნა სიმჯნე და ერთგულებაჲ ამისთვის უბძანა ზ მეფის ძევ ირაკლი, შენ შენს ქვეყანას-ეჭირვები, და ნება მომიცია შენს ქვეყანაში წასლვისა და მარადის ჩვენის წყალობის მოიმედე იყავო, ზ ხ მან მადლობა მოახსენა, და მაისის, 28, ყანდაარით წარმოსრული, სეკდემბრის, 13, ღამის ოთხს საათს გასულს კახეთს ალავერდს მობძანდა; ამ ჟამად შაჰ-ნადირ თურქისტანზედ წაბძანდა, ბალხი-ბუხარი,-ორგანჯი, სამარყანდი, და მრთლად ქურთისტანი სდ დაიპყრა 1-19 სტრ., 9

და იქ რაოდენიმე ხანი და ჰყო, მუნით წარმოსრული და ღისტანში მოვიდა ძლიერის ჯარითა, და შეამჭირვნა ლეკნი ძლიერითა ბრძოლითა, და ეგრეთჴ ქართველნი სურსათის თხოვნითა, რლნისათვის-ცა განჰსდგნენ ნადირ-შაჰისაგან ვიეთნიმე ქართველნი, და მოიყვანეს ლეკისა და ოსმალის ჯარები, აოხრებდენ და ატყვევებდენ ურთიერთას, ვინაჲთგან ვერღარა შეუძლეს პირის-პირ სამსახური ნადირ-შაჰისა, ხ ტფილისს შაჰ-ნადირისაგან და სმული ხანი ჰბრძოდა მარადის ქართველთა, და აოხრებდენ მარადის ორნივ მხარენი ქართლსა; და ესე ყოველი აცნობა ტფილისს მჯდომმან-ხანმან შაჰ-ნადირს, ხ იგი განძვნდა საქართველოსა ზა, და განიგულა აყრა მათი, და მოწყვეტა ქართლ-კახეთის ხალხისა; ჰსცნა რაჲ ესე მეფემან თეიმურაზ, წარავლინა დედოფალი თამარ ასული მეფის ვახტანგისა, ვედრებად ყანისა წინაშე, რათა არა ასწყვიტოს ქართლ-კახეთისა ხალხი, და დასცხრესცა მრისხანებაჲ მისი, ქრისტიანეთა ზა, ხ მოვიდა რა დედოფალი თამარ და ღისტანში ნადირშაჰ-დასა თანა, და ევედრა აუყრელობასა ქართ კახეთისასა, და ეს რეთვე აცნობა უცოდველობა ქმრისა თვსისა მეფის თეიმურაზისა, და ერთგულებაჲ ძისა თვსისა, ირაკლი მეორისა, რლისა თვს მყის-თანად ლმობიერდა და მძლავრი იგი, და პატივჰსცა ვა დედასა, 1-19 სტრ., 10

და ყ~ი თხოვილი მიანიჭა, და გამოუტევა დიდითა ნიჭითა, და მოვი-
და კახეთს, და მოუწერა შაჰ-ნადირ, ტფილისს მჯდომს ხანსა უკ-
უმდგართა ქართველთა ზ~ა ბრძოლა და ოხრება, მივიდა ესე ტფი-
ლისს მჯდომი ყიზილბაშით, და მოადგა აწერის ხევისა, შემუსრა
აწერის ხევი, და გამოიყვანა კსნის ერისთვის შანშეს ცოლ-შვილი.
და ძმებისა მისისა, ხ~ შანშე ივლტოდა აღსიხას, გარნა სთხო-
ვეს იგი ყიზილბაშთა და მოჰსცეს ოსმალთა შანშე, და შეიპყრეს
ძმადგა შანშესი იესე, და წარგზავნეს ცოლ-შვილით ხორასანს,
და და იპყრეს კსნის-კევი და მამული შანშესი, ამილახორმან
გივმან; და ამ ჟამათვე მოკლეს არაგვის ერისთავი ყმათა-თვისთა
და გამოაძეს სახლის კაცნიცა მისნი, და მაშინ იწყო გივმან
და პყრობაცა არაგვსა, მოიცა ძალი ოსმალთაგან, და განჰსდგა ყი-
ზილბაშთაგან, და ესე ყოველი ამცნო ტფილისს მჯდომმან ხანმ-
ან, და გამოუცხადა შაჰ-ნადირს, ერთგულებად მეფის თეიმურა-
ზისა, და ძისა მისისა ირაკლისა; ხ~ შაჰ-ნადირ უბოძა არაგვის
საერისთო მეფეს თეიმურაზსა, და მოუმცნო ბრძოლა და კირთება,
გივი ამილახორისა; რ~ გივს აქუნდა კსნის ხევისა ციხენი გამა
გრებულნი, და ჰყვა ბიძა შვილი თვისი რევაზ, ეზრახნენ მეფენი
ამ რევაზს, და აღუთქაჴს, წყალობად, უეთუ მოჰსცემდა ციხესა,
1-19 სტრ., 11

და მაშინ მოჰსცა რევაზ ციხენი კსნის კევისანი, და დაიპყრეს
კსანიცა, მეფემან თეიმურაზ და ირაკლიმ, და მრავალნი ბრძოლანი
გარდაიხადეს, ხ~ ვიეთთამე ქართველთა მოუწოდეს ძესა მეფი-
სასა ირაკლის, და წარვიდა ირაკლი სამასისა კაცითა, და წარიყვანა
სამასი ლეკიცა, და შემოეყარნენ რაოდენნიმე ზემო ქართლენი თავადნიცა
ირაკლის ძესა მეფისასა, მივიდნენ და დაჰსდგნენ ქრცხინვალს ზემო აბო-
წმიდას: ჰსცნა რად ესე გივმან სურამს მდგომმან, შემოიარა
ოსმა-

ლისა და ლეკის-ჯარი ვ~ე, 5000-მდე, და ვიეთნივე ქართუჭლნიცა შეე-
წოდენ გივსა, მოვიდნენ ღამე და დილას ბინდს და ესხნეს ირაკლის,
ეკუჭთა ირაკლი ძე მეფისა ძლიერად, და ფიცხელი ომი მიუხდათ გარნა,
მოსცა ღ~თნ ძლევა ირაკლის ძესა მეფისასა, და ამათგან ლტოლვილნი
იგი ოსმალ ლეკნი წავიდნენ გივითურთ სურამს, ხ~ მეფის ძე ირაკლი,
წარბმანდა კახეთად, და მეფე თეიმურაზ მივიდა ზემო-ქართლს და ერედჴს,
და ჰსდგა: ა~დ ამ ჟამად ძველი ყაენის შვილი, ვლტოლვილ-იყო შაჰ-
ნადი რისაგან დაღისტანში იყოფოდა, ამას დაღისტნელნი ლეკები-
გამოუმზღვარეს, და ხონთქართან გაისტუმრეს, წარმოვიდენ და კსან-
ზედ გივი ამილახორი ეგულვებოდათ, და იქ მივიდნენ, ჰსცნა ესე მეფის-
ძემ ირაკლიმ კახეთს მყოფმან, და ფიცხელად დევნა უყო, ეწია კსა-
ნზედ ყანჩაეთს და შეიპყრა იგი და მისთანანი, წარასხნა და ერედჴს,
1-18 სტრ., 12

თავის მამას მიართჴა; ხ~ მეფემან თეიმურაზ, მაშინვე თვისი ძე
ირაკლი ნადირ შადსთან გაისტუმრა, და იგი ყაენის შვილიც თან წა-
რატანა; ა~დ იმ ჟამად შაჰ-ნადირ ოსმალთ მუსულს ჰბოძა, და მუნ
მიესმა ვ~დ შირვანი უკუდგა, ყაენის შვილი შეიყვანეს, და დაღის-

ტანიც ითანხმეს, და გააწელმწიფესო, ამისთვის თვისი შვილი ნასრულ-მირზა გამოისტუმრა დიდის ჯარით, და მტკვრის პირზედ რა მივიდა შირვანში გასასვლელად იმ ჟამად მეფის ძე ირაკლი მივიდა, და ყაენის შვილი პეროზილი მიაართა, რლწნა ფდ მადლობა უბრძანა, და ესე ყნი მისწერა მამასა თვისსა ნასრულ-მირზა, ვე მისლჳადმდე ამისა; ხ შაჰ-ნადირ მუსულთით წარმოსულ-იყო, და ესე ამბავი გზასა ზა ემთხვა, რლიცა ფდ მადლიერ-ექმნა, და მოსწერა წიგნი მადლობისა მეფეს თეიმურაზს, და მიუბოძა ათი ათასი ოქროდ, და მიუმცნო ტფილისის მჯდომს ხანს ყიზილიჯანი-ხანს წ მეფის თეიმურაზისათვის, იხტიარობა მომიცია და ყველას საქმეს მაგას ჰკითხვიდეო, წ და თვთ შაჰ-ნადირ უკუნ იქცა, და ყარსის ციხეს მოადგა, ხ ნასრულ მირზამ მოჰსცა მრავალი ნიჭი მეფის ძეს ირაკლის და გამოუტევა და რწმუნებულისა სიტყვთა, წ შენ წარვედ რადგან ახლა შენს ქვეყანას ეჭირვები, იქ მიეშველე, და მაგიერს ჯილდოს მსწრაფლ მოელოდეო: წ 1-18 სტრ., 13

ხ წელსა, 1744, წარმოავლინა ხონთქარმან უსუფ ფაშა სპითა დიდითა, და წარმოატანა ხაზინა, რათა წარგზავნოს იგი და ღისტანსა შა, და მით გამოიყვანოს ჯარი, და მწე ეყოს ამილახორს გივსა; ხ მოსრული უსუფ ფაშა, და გივი მივიდნენ რუისს და დასდგნენ მუნ, ხ ჰსცნა რად ესე ტფილისს მჯდომმან ალიხან, ამან აცნობა მეფესა თეიმურაზს, და იგი წარმოვიდა სწრაფად კახეთის ჯარით, და მოვიდა ალიხანისა-თანა, ხ ხანმანცა შემოიყარნა ქართუწლნი, მივიდნენ და დაჰსდგნენ გორს, და მოვიდნენ ოსმალნი თედო-წმიდას, და ესენი განვიდნენ გორით საომრად ყიზილბაშ ქართუწლნი, ეკუწტნენ ძლიერად, გარნა იძლივნენ ოსმალთაგან ყიზილბაშ ქართუწლნი, გამოაქციეს და მოჰყვნენ გორს გალავნის კარებადმდე, გაბრუნდნენ ოსმალნი, და დაჰსდგნენ რუისსავე; მაშინ მოიყვანეს და ღისტნის ბელადი მალაჩი, და მიაზარეს და ღისტანში გასაგზავნი ხაზინა; ხ ესე მალაჩი იყო იმ ჟამის წარჩინებული, და ღისტნის პირველი ბელადი, და ყნი და ღისტნელნი მორჩილ იყვნენ მისსა, ესე წარუძღუნეს ორი ათასის ლეკითა, და თან წარატანეს ორი ათასი ოსმალნი და გაისტუმრეს; ხ ესე ყოველი მოუწერა ხანმან ირაკლის ძესა მეფისასა, და აცნობა ყნი ყოფილი, სმენასავე თანა ახლდნა, და მსწრ- 1-18 სტრ., 14

აფლ შემოიკრიბნა, რაოდენნიმე ნაშთნი სპანი კახეთით, და ორასნი ყიზილბაშნიცა მოერთუნენ ტფილისით, და ამ მცირედის ჯარით შეუკრა არაგვის-პირი, და მოვიდნენ რა დილას ოსმალ-ლეკნი, და იწყუწს განსლჳად არაგვისა, მყის ეკუწტთა ირაკლი, და იქმნა ბრძოლა ძლიერი და სასტიკი, და შეკრეს სანგალი ლეკთა და სავალით არაგვის პირთა, და იწყეს მუნით ძლიერად თოფთა ცემა, და დარჩა ძე მეფისა ირაკლი არაგუწ გამოდმა, აღმოსავლით კერძო, რლ არაგვის მდინარე მაშინ ფდ განდიდებულ-იყო, და უფონოდ არ გაისტუმრებოდა, და განგრძელდა თოფთა ცემა, იმიერ და ამიერ მაშინ შეუხდა ძე მეფისა ირაკლი არაგუწსა, და პლ ყოველთასა თვით განვლო ფონი იგი

ხ მხილველთა სპათა არღარა ჰრიდეს საშინელებასა წყალთასა, და შეუდგნენ ყნი სპანი თვსნი, და იქმნა ბრძოლა უძლიერესი, ვინათგან ოსმალ ლეკნი უმეტესობდენ, და ძლიერსა ამას ომსა შინა პლ მიუხდა თვთ ირაკლი მე მეფისა, და დაღისტნის პლი ბელადი მალაჩი ამან მოკლა, ხ სიკუდილსა მისსა მყის იძლივნენ ოსმალ ლეკნი, და მიჰყუნენ ესენიცა ვიდრე კსანს გაღმა ოკმადმდე, და მრავალნი მოსწყვიდეს, და დაიჭირეს, და რაღცა წარვიდენ ნაშთნი ოსმალ ლეკნი, მივიდნენ რუისს უსუფ ფაშასთანა; გარნა 1-18 სტრ., 15

ამათ ფდ შიშნეულებისა გამო მასვე ღამესა წარივლტო უსუფ ფაშა, ვა მეოტი, ხ მეფე და ყიზილბაშნი მიუდგნენ ოსმალთა გარნა ვერღარა ეწივნენ; ად ესე ყოველი ყოფილი, და ქმნილი ირაკლის მიერი, მიუწერა ხანმან შაჰ-ნადირს, ხ იგი ფდ მადლიერ-იქმნა და მხიარულ-იქმნა, და წარმოუვლინა ცხენი ოქროსა აღკაზმულებითა, და ხრმალი მძიმედ მოჰყედილი, და მოუბოძა ქართლის მეფობა თეიმურაზს და კახეთის მეფობა ირაკლის ძესა მისსა; წელსა, 1744;

ხ ამასვე, წელსა შაჰნადირ ყარსით გამობრუნდა, ჰსცნა ესე მეფემან თეიმურაზ, და წინ მიეგება აბოცს (რლ არს ყაიყული), იქიდან მობრძანდა ბორჩალოს, და დებედის პირზედ გოგთაფას დაჰსდგა, და რაოდენსამე დღეს მუნ იდგა, და აქა მობძანდა დედო ფალიცა თამარ, ხ კახეთით ირაკლი, რლთაცა დიდად პატივცა, და უმეტესის პატივით მიიღო, და მაშინ ევედრნენ მეფე თეიმურაზ და ირაკლი დედუფლის თამარით, და მოითხოვეს ერისთავი შანშე, ძმის წულნი და სახლეულნი მისნი, და მასვე წამს პატივ ჰსცა დამიანიჰა, და მიუწერა ბრძანებაჲ ხორასანს ხანთან განთავისუფლებისა მათისა, და გამოტევებისა; ად შაჰ-ნადირცა-1-18 სტრ., 16

გაბრუნდა ყაზანსა და განჯაზედ ჩავლო, მულამს შთავიდა, და მუნ რაოდენსამე ხანსა და ადგრა, და მუნ მივიდა შანშეცა ხორასნით სახლეულთ თვსით, და მეფემან თეიმურაზ, და მეფემან ირაკლი ოსმალთაგან წანართმევენი მამულნი თვსნი და ერისთაობა კსნისა კვალადვე მიუბოძეს შანშეს;

კდ წელსა, 1745, გივმან ამილახვარმან განამაგრნა ციხე სურამისა ოსმალთა მიერ, შევიდა და დასდგა მუნ, მაშინ მოვიდა მეფე თეიმურაზ, და მეფე ირაკლი ბძანებითა ნადირ შაჰ-მსათა, და ერთი ყიზილ-ბაშის ხანიცა და მოადგნენ გარს, და შდ რაოდენისამე თთვსა გამოიყვანეს ციხით პყრობილი და წარიგზავნეს შაჰ-ნადირს;

შდ ამისა, წელსა, 1747 შაჰ-ნადირ განრისხდა ყა სამფლობელოსა ზა თვსსა, და საქართველოსაცა არბაბი შემოაწერა ვა სხუათაცა ქუჭყანათა, და მასვე წელსა მოკლეს შაჰ-ნადირ ყიზილ-ბაშთა, და დასვეს ყაენად ძმის წული მისი ადილ-შაჰა, ხ მან მოუწოდა მეფესა თეიმურაზს, და მეფემან თეიმურაზ ქართლი მიაბარა ძესა თვსსა ირაკლის, გარნა და ჰვედრა საქმისა კითხვა იესე მეფის

მის აბდულა ბეგისაცა, ა~დ ამან აბდულა ბეგ გარდაჰბირნა რაოდე-
1-18 სტრ., 17

ნნიმე ქართუჭლნი სომხით საბარათიანოდამ, და ვეთნი სხუა-
ნიცა, და უკუუდგა ირაკლი, მეფესა, მოიყვანა ყიზილბაშის ხანი
სახელით სააბ იხტიარ ჯარით, ამას მოჰყვენენ განჯა ყარაბაღის
ხანები, დაღისტნის ხანი, აზატ-ხან, და საქართუჭლოს ელები
შამშადილი ყაზახი ბორჩალუ დემურჩა სალი, ბაიდარი, და სხუა,
ყ~ი ხურდა ოიმაღები, და მოვიდნენ ტფილისის სიახლესა ქალაქს,
მხილველი ამისი მეფე ირაკლი, განვიდა ურიდად მცირითა სპითა
ეკუჭთა ძლიერად, მოჰსცა ღ~ნ ძლევაჲ მეფესა ირაკლის და განე-
მარჯვა, და წარვიდა აბდულა ბეგ მეოტი, და შევიდა ციხესა სამშვი-
ლდისასა, და განამაგრა იგი;

წელსა, 1748, კ~დ მოიბირნა ქალაქის ციხის მეცი-

ხოვნენი აბდულა-ბეგ, და განუდგნენ ირაკლი მეფესა, და უგრძნეულად
საქმისა იწყეს ციხით თოფთა და ზარბაზანთა ცემა ქალაქსა შ~ა,
ხ~ ამას მოადგა მეფე ირაკლი ქართლ კახეთის ჯარებით, და უმეტეს
ტფილისის მოქალაქენი ჰბრძოდენ ციხესა, და მტკიცედ ჰსდგნენ
ერგულეზასა მეფის ირაკლისასა, და აბდულა ბეგცა შემოა შველა-
ციხეში, 500, ლეკი. და იყო დღე ყოველ ბძოლაჲ; ამ ჟამად-
მოვიდა [მოვიდა] დაღისტნის ბელადი ყოჯას დიდის ჯარით, და-
1-18 სტრ., 18

ავჰალები მოარბივა, ტყუჭ და საქონელი წარიღო, ჰსცნა რაჲ ესე
მეფემან ირაკლი, რაჲცა ჯარები ჰყუა ტფილისის ციხის ბრძო-
ლად და უტევა, და თვთ ორასის კაცით სატიოზედ მტკუარი განჰს-
ცურა, და ყოჯახ ბელადს წარუდგა, და მდევრულად ქისიყის ჯარიც
შემოიყარა ნაპირის სოფლებიდანა, და გარდაასწრო ქისიყის ბოლოს
შირაქში, მუნ შეება ყოჯახს, და ფიცხელი ომი მოუხდათ, მოჰსცა
ღ~თნ ირაკლის ძლევაჲ და განემარჯუა, მრავალი მოწყვიტეს ტყუჭ
და საქონელი სულ და აყრევინეს, უკმოიქცა მეფე ირაკლი, და მუნვე
შირაქის თავში, დედოფლის წყაროზედ მობძანდა და იქ დასდგა, ხ~ ესე
ყოჯახ და ნაშთის ჯარით წარვიდა, და ამათ სხვა და ღისტნის ჯარი
შემოეყარათ ახალი მომავალი, ხ~ ამ დამარცხებულთა ყოველივე
თვისი გარდასავალი უამბეს, და იმ ახალმა მომავალმან უთხრა
ყოჯახ ბელადს თუ ზ იმ თქვენგან ნაშოვარს ტყვესა და საქონე
ლში წილს დაგვიდებ, დღეს ისინი ვერსად გაგვისწრობენ ჩვენც
გიშველით მოვეწევით და ისევ დავაყრევინებთო, ზ ა~დ რა ესე
ყოჯას ესმა ფ~დ მხიარულ იქმნა, შეითქუნენ და წარმოვიდნენ,
იმ ღამეს იარეს, და მეორე დილა რომ გათენდა დედოფლის წყა-
როზედ მოვიდნენ, და მეფეს ირაკლის თავს დაესხნენ, გარნა ძლიერი,
1-18 სტრ., 19

იგი და მხნე მეფე ირაკლი უწინარეს ყ~თა აღმხედრდა ცხენსა
და პ~ლ თვით ესროლა თოფი, და ყოველთა უწინ ამან მოკლა კაცი
და უბრძანა ჯართა მხნედ შეტე ვება, ვ~ა უმეტეს პ~ლისა დაა-
მარცხეს იგი ლეკთა ჯარნი, და უმრავლესნი ლეკნი მოსწყვიდნეს,
ა~დ მუნით უკმოქცეულმან ადილო ტფილისის ციხედ, თვისი

მეციხოვნები შეიყვანა, წაბძანდა და სამშუღდის ციხე აღიღო და მობძანდა გამარჯვებული ტფილისადვე;

წელსა, 1749, მეფე თეიმურაზ ერანით მობრძანდა, იმ ჟამად ერანში იბრეიმ შაჰ მოკლეს, და ს`დ ერანი აირივა, და ურთიერთ-არს რბევა ტყვეშვნა, ოხრება და უწყეს; ამ დროს მამად ხან-ვინმე ადრი ბეჟანის მხარეს განძლიერებული მრავალსა ქუჭყანასა აოხრებდა, რ`ლისათვის მოჰსწერეს ერევნელებმან მეფესა თეიმურაზს და მეფეს ირაკლის გ ერანში მეპატრონე აღარ არის, და ეს მაჰმად-ხან ამ ქვეყანას აოხრებს, თქვენ მოგვეშველენით ამას მოგვარჩინეთ და თქვენ გამსახურებთო გ, ხ` სმენასა თანა მეფენი ორნივე წარვიდნენ ჯარებით ერევნის მისაშველებლად, ხ` მეფე ირაკლი წინ წარვიდა ხუთასის კაცითა, და რა ეს მაჰმად ხანმან შეიტყო, თავის სრულის ძალით წინ მოეგება, და მეფე ირაკლის შემოება 1-18 სტრ., 20

მოსცა ღ`თნ ირაკლის ძლევა და გამარჯვება, გაიქცა მაჰმად-ხან და ყარაბაღში შთავიდა, რ` მუნ ხორ-გვირაბის ციხე განმაგრებულ იქნა, და თვისი ცოლ-შვილნიცა მას შ`ა ჰყვა, მიჰყვა ირაკლი მეფე და გარს მოადგა, ა`დ აღიღო ციხეცა, და ცოლ შვილიცა მაჰმად ხანისა გამოიყვანა, და რაფცა აქუნდა სიმდიდრე ხაზინისა, ყ`ივე მეფემან ირაკლი წამოიღო, მობრძანდა ერევანს, და მოვიდნენ ერევნელნი მეფისა თეიმურაზის-თანა და მეფის ირაკლის-თანა, და თვთ ერევნის ხანიცა მოვიდა, და მაშინ მოჰსცეს თავი მოხარკედ, და თავს იდევს სამსახური, და ამათ მეფეთა და სვეს თვისი ერევნას, და უკმო იქცნენ მეფენი; ხ` ვი.რე მუნით მეფენი გამობრუნდებოდენ, ყარაბაღის ხანი ფანა განჯის ხანი შავერდი ხან, და ნუხის ხანი აჯი ჩალაბი ესენი შეკრბნენ, განჯა ყარაბაღისა, და შაქი შირვანისა ჯარებით, და მოვიდნენ ყაზახს აღსტაფაზედ, და ამ ჟამადვე მეფენიცა ერევნით ყაზახში გარდმობძანდნენ; გარნა ამ შეკრებულებამ ხანებმან ომი ველარ გაუბედეს მირიდეს და სიმაგრეში დაჰსდგნენ, და დაუწყეს მეფეთა ლაპარაკი მშუღდობისა, და ზავ ჰყუჭეს ურთიერთას, და უკუნ იქცნენ, და მეფენი მოვიდნენ ტფილისს განმარჯვებუ- 1-18 სტრ., 21

ლნი, და მიერ დღით იყო ერევანი მოხარკეობასა ქუჭმე მეფეთასა ვ`ე მოსლვადმე საქართუჭლოსა შ`ა ყაჯარი ამად-ხანისასა, გარნა ვერცა მან მოშალა სრულიად ერევნისა სამსახური საქართუჭლოდსადმი:

და შ`დ წლისა, 1750, მოვიდა ყარაბაღის ხანი ფანა, და მოადგა განჯას, მაშინ მოჰსწერა წიგნი განჯის ხანმან და ითხოვა შეწევნა მეფის თეიმურაზისა და მეფის ირაკლისაგან. ამისთვის-შემოიკრიბეს ჯარები მეფეთა, და წარემართნენ ესენი რომ ყაზახში შთავიდნენ, და რაჲ ჰსცნა ფანა ხანმან, მსწრაფლად განჯას მიჰრიდა და თვისსავე ქუჭყანასა მიიქცა, მაშინ ჯარები განიმრავლა

და რა ესე მეფენი განჯას შთავიდნენ განჯის შავერდი ხანი თავის ჯარით მეფეთა მოერთო და მუნით წარვიდნენ ყარაბაღში და ფანა ხანიცა დიდის ჯარებით წინ მოეგება საბრძოლველად, და ურთიერთისა მოშორვებით და სდგნენ, ხ~ მეფე ირაკლი ორასის კაცით ჯარების და სახედავად წარვიდა, იმათცა შეიტყუეს, და ს~დ ერთობით ჯართა შემოუტივეს, და მაშინ მეფემან ირაკლიმ ერთი კაცი ამა ამბისა საცნობლად უკმოაქცია მეფეს თეიმურაზთან, და ესე ყოველი აცნობა, და თვთ ირაკლი 1-18 სტრ., 22

ამ ცოტას კაცით პირის-პირ საბრძოლველად და უდგა ესრეთ ურდი შემმართებელი, არა ჰრიდებდა ომსა, და შეექმნათ ომი, და განგრძელდა ბრძოლა და მეფე თეიმურაზც ჯარებით მოეშველა გარნა უწინარესვე მისცა ღ~თნ ძლევა ვირე მეფე თეიმურაზ-მიბრძანდებოდა, და ამ მცირის კაცით და ამარცხა იგი მძლავრი ჯარი, და ამ გაქცეულთა ჯართა მოსწუნდნენ მდევრულად მეფის თეიმურაზის ჯარნიცა, და მრავალი მოკლეს და დაიჭირეს: მეორეს დღეს ორნივე მეფენი ყარაბაღის მოსარბევლად განემზადნენ წარვიდნენ, და არაზს გაღმა მრთელი ყარაბაღის მამული მოარბი ეს და მრავალი იშოეს, და და ჰყუჭს მუნ თთუფ ორი; და მოინდვნეს მრთელნი ყარაბაღელნი, და დაჰსდუჭს ხარკი განჯა ყარაბაღსა, და მოჰსცესცა ამისი პირი გ~ლი სადაცა ჯარი გთნდეს იქ ჯარიც მოგცეთო გ~ მაშინ უკმოიქცნენ და მოვიდნენ ტფილისს განმარჯვებულნი; ხ~ ამასვე წელსა შეჰკრბნენ და ღისტნელნი, და მოვიდნენ მოპარვის გჰარად, ვ~ა არს მარადის ჩვეულება მათი მოარბიეს ელები და მრავალი იშოეს ტყუჲ, და საქონელი, ესე ჰსცნეს მეფეთა, და დევნა უყვეს, ეწივნენ და მღისს მუნ სადაცა ერთვის იორის მდინარე ალაზნის მდინარესა, და იმალაზნის პირზედ 1-18 სტრ., 23

შეიბნენ, მოჰსცა ღ~თნ ძლევად მეფეთა განემარჯჳათ, და მრავალი კაცი მოკლეს, და უმრავლესნი ალაზნისაგან მოიშთუნენ ლეკნი, ხ~ ნაშთნი რ~ლნიცა გაღმა გავიდნენ არცა იგინი ათავისუფლეს გაუხდნენ გაღმა და შიშნულთა მათ გარდარჩომილთა, ლეკთა მიმართეს ერთს დამწვარს ფლატიანს გორასა, სიმაგრის იმედულთა შევიდნენ იმ გორებში, მოსქდა ესე და მწვარი ფლატიანი გორა, და ესრეთ და ინთქნენ ეს და ნაშთნი ლეკის ჯარნი რ~ლ მატყვცა ვერღარა განერა, უკმოიქცნენ მეფენი გამარჯვებულნი, და მოვიდნენ ტფილისს, და მიერთგან ვერღარა იკადრეს ლეკთა ჯარად გამოსლჳა, გარნა ქურდულად არა დასცხრებოდნენ ავაზაკობასა;

წელსა, 1752, ქვ~ს, 439; წარვიდნენ ორნივე მეფენი, ჭარისა და შაქი შირვანის, და სარბევლად შემოიყარეს ჯარები, და შთავიდნენ იორზედ, იქ მოერთვნენ განჯა ყარაბაღის ხანები ჯარებით; წარვიდნენ მუნით ჭარი დააგდეს, და ჭარს ქუჭმო აგრისზედ განვიდნენ,

მოვიდა ნუხის ხანი აჯი ჩალაბი, შემოიყარნა

ჭარელნი, და და უდგნენ პირის-პირ, ეზრახა აჯი ჩალაბი იდუ-
მალ მეფეთა თანა მყოფთა განჯისა და სხუათა ხანებთა, გარდაჰ-
1-18 სტრ., 24

ბირნა ესე ხანები; და მეორეს დღეს შემოება აჯი ჩალაბი, მე-
ფეთაც დას ტები და აწყვეს, და მიჰმართეს ძლიერად, ორი დასა-
მიცა დას ტა დაამარცხეს აჯი ჩალაბისა ქართუჭლ კახთა, და ორი
ძლიერი სანგალი და აგდებინეს; მაშინ აჯი ჩალაბი მოუჭდა
ყიზილბაშთ ხანებისა და სტასა, და განზრახვითა ურთიერთი-
სათა უწინარეს მისულისა გამოიქცნენ ესე ხანები პირობისამე-
ზრ და წარვიდნენ, თვისსა მხარესა მშვიდობიანად, რა ესენი გაქცე-
ულნი ნახეს ქართლ-კახეთის ჯართა, ესენიც აირივნენ, და ურე-
გულომან ჯარმან ვერლარა შეიძლეს დადგრომაჲ, და გამოიქც-
ნენ; ხ~ მეფენი სიმხნითა თვისითა მრავალსა ეცადნენ გარ-
ნა ვერცა ეგრე შეიმაგრეს ჯარი, და მიზეზითა ამით მრავალ-
ნი მოსწყდნენ ქართუჭლ კახნი, და უმრავლესნი ალაზანთა შ~ ა
მოიშთვნენ, და მოვიდნენ ორნივე მეფენი ტფილისს და მარცხებუ-
ლნი; ხ~ ესე იქმნნა თთვესა ფებერვალსა; და მასვე წელსა,
ივნისის თთუჭში, მოვიდა ძალითა აზატ-ხანისათა, და დაუწყო
ერევანს რბევად და ოხრებაჲ, ვინაჲდგან აზატ-ხანსა ეპყრა-
მიდია, (რ~ ლ არს ადრი ბეჟანი), და იწოდებოდაცა მჰყრობელად
სპარსეთისად, ხ~ ამისთვის მოუწერეს მეფესა ირაკლის,
1-18 სტრ., 25

ერევნელთა ჳ ვინაჲთგან მიიღებთ ხარკსა, და ვართ მორჩი-
ლებასა ქუჭში თქუჭნსა, გაქუსთ ვალი და თანა მდებობაჲ,
რათა განგუათავის უფლო ესე ვითარისა მძლავრისა ხელისაგან ჳ
და ჰსთხოვეს მიშველება, რლ~ ისათვის ინებაცა მეფემან
ირაკლი მიშველებაჲ ერევნისა, გარნა ოდეს ჰსცნა ესე მუ-
სა ხანმან, რ~ ლიცა მოსდგომოდა ერევნისა ციხესა, მისულა
ირაკლი მეფისა, მასვე წამსა მიჰრიდა მუსახან ციხესა, ხ~ მე-
ფე ირაკლი მივიდა ერევანს, და დიდად შეჭირვებულნი უსაზ-
რდებლობითა ერევნელნი აღავსო სურსა თითა, მიუტანა მრავალ-
ნი საზრდელნი, და თვთ გამობრუნდა ქანაქირს და ყარაბულახზ-
ედ კარგს ჰაერში და სსდგა მახ ლობელად ერევნისა, რლ~ იცა შორა-
ვს ერევანს ვიდრე, 12, ვერსადმდე, ვ~ ა აღაჯი ერთი,
თუ-

ცა ესე მუსა-ხან ერევანს შემოეცალა, გარნა და უყონებლივ
მისწერა წიგნი აზატ-ხანსა, და აცნობა მყოფსა მიდიასა შინა,
მისლვად ირაკლი მეფისა, და ყ~ ი ქმნილიცა მისგან: ხ~ რაჲ,
ჰსცნა ესე, განძვინებულმან, შეიკრიბნა ჯარები ყიზილბაშ
ავღანისა, ვ~ ე ორმოცი ათასამდე, ესრეთ რ~ ლ ათორმეტი
ათასი მხოლოდ შუბოსანი კაცი ჰყვა თვნიერ თოფიანისა,
1-18 სტრ., 26

და აქუნდა ათორმეტი ზარბაზანი, და ორასი ზამბურაკი, რლ~ იცა უგ-
ძნულად მოვიდა, და გარნი-ჩაიზედ ჩამოხდა, რ~ ლ ესე გარნი ჩაი შორა-

ვს ქანაქირს ოცითა ვერსითა და საღამოზედ ამბავი მოართუჭს, მეფეს ირაკლის „აზატხან დიდის ჯარით მოვიდა, და გარნი ჩაიზედ გარდახდაო“ მოუწოდა მეფემან ირაკლი ქართუჭლ კახთა, და რჩევა შეექმნათ, ქართუჭლ კახთა დაბრუნება არჩიეს უფროსი ერთთა, გარნა მეფემან ირაკლი არა ინება და ბრუნება „იცოდეთ მე აზატხანის შეუბმელი არ დავსდგები, ამაღამ რომ გავიქცეთ ხვალ-გზაზედ მოგვეწევინ, და უნამუსოდ სიკუდილს ნამუსიანად სიკუდილი სჯობსო, ესე ყველამ უწყით რომ სიკუდილის შვილნი ვართ, და ჩვენს გუარსა და სახელსა ორის დღის სიცოცხლისათვის ნუ მოვა ყივნებთო“ და ამაზედ რაოდენნიმე თავადნი და წარჩინებულნი გუამნი ემოწმნენ მეფეს ირაკლის, და ამტკიცეს ომი პირის პირ მძლავრისა მის, რლისათვის აღრიცხა მეფემან მხედრობად თვისი, რლიცა იყო რიცხვით სამი ათასი, და ამ რიცხუსა შა იყო თათარი ხუთასი, და ავად მყოფი ხუთასი, ხ ესე ავად მყოფნი და ბარგის კაცნი და შთნენ სანგალთა შა, და წარვიდა ორი ათასის კაცითა აზატხანის შესაბმელად, და მცირედი 1-18 სტრ., 27

რა წარვლეს იქით მხარესაც გამოჩნდა აზატხანის ჯარები დასტეზად, მაშინ გარდახდა მეფე ირაკლი, და დაემხო მიწასა, და ლთსა ევედრა, ხ ზე-რა აღსდგა გამობრუნდა და უთხრა მკედრობათა „ჩემნო ძმანო და შვილნო თქუჭნ ჩემის განძლიერებისათვის, და ჩემის გულისათვის იხოცებით, და მე ლთთან თქუჭნი დიდი მოვალე ვარო და დღეს მე რაც გითხრათ ის დამიჯერეთ, და სისხლსა თქუჭნსა მე ვინდობო „მაშინ ყოველთა მკედრობათა ერთ-პირად ნებასცეს და მოახსენეს, მეფეო და დიდებაო ჩვენო სისხლი ჩვენი თქუჭნთვს შემოგვიწირავს, და ბრძანებასა შენსა ვერჩით, და ნებასა თქუჭნსა აღვასრულებთო“ და ვინააღდგან ესეოდენი ერთგულება და სიმხნე მკედრობათა თვისთა იხილა“ მაშინ უბრძანა, ვირემ მე ცხენზედ არ შევჯდე თქვენც ნურვინ შესხდებით, და ვირე ჩემი თოფი არ გავარდეს თქვენ თოფს ნურვინ ესრვითო,, მაშინ ქართუჭლ-კახთა ერთობით აღუთქუჭს ბრძანებულთა მის აღსრულებაჲ,, ხ ხუთასნი იგი მყოფნი თათარნი, ირაკლი მეფისანი შესხდენ ცხენსა და განეშორნენ ქართუჭლთა ჯარსა, განჰსდგნენ ცალ-კერძ, და გაკეთდენ ერთ დასტად, გარნა და ადგრა ერთი ერევნელი თათარი აირუმლის სულტანი 1-18 სტრ., 28

მეფის ირაკლის-თანა სახელით ალავერდი, და მხილველმან მეფემან თვისისა ჯარისა სიმცრისამან, ფდ მხურვალედ თავყვანისცა ჯუარსა ქესსა ცრემლით, და ყნი სპანი ათაყვანა ჯუარსა, და მაშინ მოვიდა თათარიცა იგი ალავერდი სულტანი და ჰრქუა ჯუარსა ქესსა მეტყველმან ესრეთ ზ უკეთუ შეძლება რაიმე არს შენ შს დღეს გამოჩნდებაო ზ და დაადგრა მეფის ირაკლის თანა, მაშინ განუძღვა მეფე ირაკლი ათასს ხუ-

თასსა კაცსა და ქუჭითებულსა წყნარად და სადაცა უფრო უდიდესი დასტა დასტა იყო აზატ-ხანისა მუნ მიჰმართა, მოვიდა განძვინებული აზატ-ხან, და თვისი და სტები გარს შემოახვია, და ოთხ კერძოვე ესოდენ ახლოს მოაწიეს, რ~ლ შუბი აღარ გაიმართებოდა და ლამოდნენ იგინი ერთობლივ ცოცხლივ შეპყრობასა ქართუჭლთასა, მაშინ მოახსენა ერთმან ხანმან ვინმე აზატ-ხანს ზ და სტური მეც რათა წარვიდე, და მეფე ირაკლი ცოცხლივ შეპყრობილი-მოგართვა მე: ზ მაშინ ნება ჰსცა, და იგი დია სწრაფით, და ცხენ მალედ მოვიდა, რ~ლსა საბრძოლველად აქუნდა შუბი ჯელთა, და ჯმაჰყო, ჰმამან ჰანი ირაკლი-ხან, (რ~ლ-არს ქართულად სად არის ირაკლი მეფეო) მაშინ გაუხდა მეფე ირაკლი მკვირცხლ, და შესძახა 1-18 სტრ., 29

მე ვარ ირაკლი მეფეო,, და ჯმა ყოფასა თანა მისცა თოფსა ცეცხლი, გავარდა თოფი მეფისა, და მოხუდა მას ხანსა გულსა, გარმოვარდა ცხენით, და დაეცა წინაშე მეფისა ირაკლისა, და რაჲ იხილეს ესე ვითარი სიმხნე მეფისა ირაკლისაგან, ქართუჭლთა და კახთა განძნდნენ ესენიცა, და ერთობით მისცეს ცეცხლი თოფთა თვისთა, და რაჲცა მახლობელად მოსრულნი ყიზილბაშნი და ავღანნი იყუნენ. ერთობით ჩამოყარნეს და დაეცნენ მიწათა ზედა; მაშინ აღმ ჯედრდა ირაკლი ცხენსა თვისსა, და აღუზახნა სპათაცა თვისთა აღმხედრება, და აღმხედრდნენ სპანი, და იკრეს ჯრმლებთა ხელი და ერთობით შეუტივეს, და მყის თანად მისლვასავე აოტნეს ყიზილბაშ-ავღანნი, და მას დღესა თანა ჰყვებოდა აირუმლუს სულთანი ალავერდი რ~ლნცა ითხოვა სასწაული ჯვარისაგან, და იყო მხნეცა,, და წარივლტო ვ~ა მეოტმან სირცხვილეულად აზატ-ხან, და გამარჯვებასა ამას შინა, და რჩა მეფესა ირაკლის, 14, ზარბაზანი, 200, ზამბურაკი თავისის ასის აქლემით, და დროშაჲ მრავალი, და ორი ათას ხუთასი კარავი, და ტყვისა და საქონლის რიცხუ არ შეიგებოდა, ხ~იგი ალავერდი სულტანი დიდად განკვირვებული იტყოდა წინაშე, ჯვარისა, ზ ესე საქმე კაცობრივის ძალისაგან შეუძლებელი იყო, 1-18 სტრ., 30

მაგრამ ამ ჯვარის ძალმან ჰყო, და ესრეთ ჰსთქუა, ზ (ხაჩ სანა ყუზან ოლიმ, რ~ლ არს ჯვარო შენთვს მსხვერპლად შევიწირვო) თუცა ესოდენ ირწმუნა, და სთქუა გარნა არა ნათელს-ილო,, წარმოვიდა მეფე ირაკლი, და მობძანდა ტფილისს გამარჯვებული, ხ~ესე ძლევა იქმნა ივლისის თთუჭში;

წელსა, 1753, ეკ~ს, 441, თთუჭსა იანვარსა მოსწერეს წიგნები განჯის ხანმან, შუშის ხანმან, და ყარადაღის ხანმან, მიიწვიეს და აღუთქვეს მეფესა თეიმურაზს და მეფესა ირაკლის რათა ინებონ მისულა ნუხის ხანს აჯი ჩალაბზედ, და ესენიცა იახლნენ თვისთა ჯარებითა, ამის თვის ინებეს მეფეთაცა წარბძანება, და-ჯარები შემოიყარეს, წარვიდნენ მეფენი, და განჯას ჩაბძანდნენ, იქ ზემო ხსენებულნი ხანები, შემოეყარნენ თვისთა ჯარებითა,

და შემოჰვიცეს ერთგულებასა ზა, გარნა არა დაადრგნენ ფიცსა ზა, და ჰსძლიათ ჩვეულებამან სიმუხთლისამან, ვა ჰქმნეს ჭარის ომსა ზედა ეგრეცა აქედამ და უწყეს წიგნების წერა იდუმალ ნუხის ხანს აჯი-ჩალაბს, და დაიბარეს, გ შენ გამოდი შენის ჯარებით, და როდესაც შენ გამოხვალ, ჩვენ შინ უღალატებთო გ ეს ამბავი მეფეთა ჰსცნეს, და იმათი მიწერილი წიგნებიც კელთა შთაიპყრეს, 1-18 სტრ., 31

და ვინადგან ერწმუნებოდნენ მეფენი მათგან ესე გჳარსა დრკუელებასა, ვა არა აქუნდათ ჰქმმარიტებითი ერთ გულებაჲ ამისთვის განიზრახეს მიგება მაგიერისა, და ზემო ხსენებული იგი ხანები ერთობით და იჭირეს, და ამ ხანების და ჰერაზედ ამათი ჯარებიც აირივა, და თვთ მეფეთაცა თვსნი ჯარები დაუწყობელნი ჰყვანდნენ, ამ შემთხვევასა უკუჲ მოვიდა ნუხის ხანი აჯი-ჩალაბი შირვანისა და დალისტნის ჯარებით, და მარცხდნენ მეფენი, და მრავალნი მოისრნენ ქართუჲლ-კახნი ბრძოლასა შა, და უმრავლესნი შამშადინელთა გაჰსწყვიტეს გზაზედ, ხ მეფენი მოვიდნენ ტფილისს ლტლვილნი, თთჲჲსა მარტსა, ამავე წელსა მათის თთჲჲში შემოიყარა ჯარები აჯი ჩალაბის შვილმან ალაქიშიმ გამოვიდა განჯას შაქის შირვანის ჯარით, და იქ შემოეყარა ყარაბაღის ხანი ჯარით, და განჯის ხანი ჯარით, მოვიდნენ, და ყაზახ ბორჩალუ აჰყარეს, და თვთ ბაიდარში და ჰსდგნენ უშიშრად, ვინადგან ქართუჲლ კახნი ახალნი და მარცხებულნი იყვნენ, და დასუსტებულნი, მაშინ წაბძანდა ირაკლი მეფე არაგვის კეცსა, მოიყვანნა ჩერქეზ ოვსნი ჯარად, და მთის კაცნიც შემოიყვანა, და ვირე მეფე ირაკლი მუნით გადმობძანდებოდა, მანამდინ დალისტის ბელადმა ზუბეიდალამ 1-18 სტრ., 32

დალისტნის ბელადები თავისის ჯარებით შემოიყარა, მოვიდა ზემო ქართში, და ქართლს რბევა დაუწყო, და ვანის გალავანს შემოადგა და აღიღო, შიგ მყოფნი მრავალნი სულნი და ატყვევნა, და მუნით წარსული თიღვას შემოადგა, და იმ ჟამზედ მეფე ირაკლი ჰვეიდამ გარდმოვიდა ჩერქეზის ჯარით, და ეს ამბავი დუშეთს მოერთჳა, ამ ჩერქეზის ჯარს წარუძღვანა ჯიმშერ ერისთავი, და გივი ამილახორი, და იმ ლეკის ჯარზედ გაისტუმრა თიღვის მისაშველებლად, და თვთ მეფე ირაკლი კახეთს წარბძანდა ჯარების გამოსაყვანად, ლეკთა თიღვა ველარ აიღეს, პატარა ლიახვს გამოლმა კარბის სოფელთან რა მოაწიეს, იქ ჯიმშერ ერისთავი და გივი ამილახორი შემოეყარნენ ჩერქეზის ჯარით, შეუტივეს, და ეს ლეკის ჯარი და ამარცხეს, მრავალი ლეკი მოკლეს, და ქალაქს მეფეს თეიმურაზთან შთამოვიდნენ ირაკლი მეფეც კახეთის ჯარით შთამოვიდა, და ორნიც მეფენი ქართლ-კახეთისა, და ჩერქეზის ჯარით ტფილისით განვიდნენ, და რა ესენი სონღალუს შთავიდნენ, მაშინ ბაიდრიდამ აჯი ჩალაბის შვილი ალაქიში და სხჳა ხანები ვინც იყვნენ აიყარნენ და უკან გაბრუნებდნენ, და ყაზახში მივიდნენ, იგი ხანები გემი ყაიაზედ იდგნენ, და იქიდამ აიყარნენ, და ვა მეოტნი, 1-18 სტრ., 33

მსწრაფლ წარვიდნენ და შამშადილში თოუზედ მივიდნენ, და იქ-
ორ დასტად განიყვნენ, და და ემალნენ ქართუჭლ-კახთა გარნა
ამათი ესრეთ საჩქაროდ წასლუა რომ იხილეს, ამათაც და სტე-
ბი მოშალეს, და ჩაფაულებრ ცხენ რბევითა მოუდგნენ, ხ~ მეფე
ირაკლი ამ წინა ჩაფაულთა შინა იყოფოდა, და მეფე თეიმურაზ,
წყნარად და სტა და წყობილი წარვიდა, ხ~ ოდეს თოუზუე ქართუ-
ჭლთ ჯარი თავ წვრილად მისული ნახეს, ისინი და სტა წყობილნი
მზირ უდგნენ, და ფიცხელად შემოუტივეს, და მრავალი კაცი მოკლ-
ეს, ამ დროს მოასწრო მეფემან ირაკლი, და დიდი გრძელი ომი შეე-
ქნათ, მოჰსცა ლ~თნ ძლევად ირაკლის, გაემარჯვა და მრავალი
კაცი მოკლეს, და მრავალი ცოცხალი და იჭირეს, ოცდა-ათი ვერ-
სი ჰსდივეს, (რ~ლი შეკრებების ვიდრე სამის საათის სავალად),
გამობრუნდნენ გამარჯვებულნი და მოვიდნენ ტფილისს;
ხ~ ამასვე წელსა, კ~დ ასტყდნენ და ლისტნელნი ჰრბევად ქა-
რთლისა ორასობით და სამასობით, და ვიდოდნენ მრავლად, მრავა-
ლთა ადგილთა, და დიდად შეამჭირვეს ქართლი, და მეფე ირაკლი
მრავალს ადგილს და ხუდა და აოტნა მოწყუტით ლეკნი გარნა
ეგრეთცა არა და ჰსცხრნენ, ჰრბევად ქართლ კახეთისად სიმრავლი-
1-18 სტრ., 34

სა გამო მათისა განგრძელდა ჰრბევა მათგან ქართლ კახეთისა;
წელსა, 1755, კქ~ს, ჟ მდ, ავარის ხანმან ხუნძახის ბატონმან
ომარ-ხან, შემოიყარა და ლისტნის ჯარები, და მოვიდა უგრძნულად
შიგნით კახეთს მუნით შემოიარა, და მოვიდა არაგვზედ დუშეთს-
შემოადგა (რ~ლ არს ციხე კობია), და აღილო, და მუნით მოვიდა
მჭადის ჯვარს, და გარს მოადგა, ამისი მცნობელი მეფე ირაკლი
კახეთის ჯარით მოეშველა, და არაგვზედ დუშეთს მოვიდა, და მეფე
თეიმურაზიც ქართლით მობრძანდა, და ორნი ესე მეფენი დუშე-
თს შეიყარნენ, და მეორეს დღეს მივიდნენ, და მჭადი ჯვარს
მდგომს ომარხანს ჭილურტის მკრით შემოეზნენ, მოჰსცათ ლ~ნ
ძლევად, და განემარჯვათ მეფეთა, და ამარცხეს ხუნძახის ბა-
ტონი და მრავალი ლეკი მოკლეს, და წარვიდა ხუნძახის ბატონი ფ~დ
მეოტი, ხ~ მოვიდნენ მეფენი ტფილისს გამარჯვებულნი, გარნა
არა დასცხრნენ ლეკნი კ~დ ქურდულად რბევად ქართლისა და კახე-
თისა, და კუალადცა შეკრბნენ და ლისტნელნი, მოვიდნენ ქართ-
ლში და დირბის ციხეს შემოადგნენ, მოეშველნენ მეფენი, და და-
ამარცხეს ლეკის ჯარი მრავალი მოჰსწყვიტეს, და ციხე იგი-
განარინეს აღებისაგან:

1-18 სტრ., 35

წელსა, 1755, კ~დ შემოიკრიბა ავარიის ხანმან ხუნძახის ბა-
ტონმან ომარ ხან, და ლისტნის ჯარები, გარდმოვიდა და მოადგა
ყვარელის სოფელსა, ამას მოერთვნენ ჭარელნი, და შაქი ში-
რვანელნი, ვ~ა არს ჩვეულება მათი დინ-თასლიბისა ქრისტიან-
ნეთა ზედა, მოვიდნენ და მოადგნენ ციხესა ყვარელისასა, კაცი
ვითარ-ოცი-ათასი, და ოცდა რვას დღეს გარ-მოდგომილთა შეამჭი-
რვეს ყვარელის ციხე, გარნა გამოერჩივნენ ქართველ-კახნი

მხნენი, ვიდრე ორასადმდე, და შესწირეს სისხლი მსხჭრპლად, ქრისტიანობისა და ერთგულებისათვის მეფეთასა ბრძანებითა მეფეთათა შეეშველნენ ციხესა ყვარელისასა, და შეიღეს-ტყვია წამალიცა მრავალი, მეფე თეიმურაზ და ჰსდგა თელავს და მეფე ირაკლი წარბანდა ქისიყს, და იქ შეკრიბნა მჯედრობანი, და გაუსია ჭარს, მოჰსწაწა ჭარი და მოარბიეს ყოვლითურთ, ხ^ა ამისნი მსმენელნი ჭარელნი, აირივნენ და გაეცალნენ ყვარელიდამ, და ამათ გაჰყვნენ შაქი შირვანელნი, და მეფენიცა წარვიდნენ ყვარელის მხრისაკენ, ჰსცნა ესე ავარისხანმან აიყარა და წარვიდა, ვ^ა მეოტი:

წელსა, 1755, და იწყეს კ^დ რბევა და ოხრება ქართლისა 1-18 სტრ., 36

და ღისტნელთა ქურდულად ჯარებმა, ვიდრე ასობით ორასობით, და უმეტესობითცა სლვამ ვლიდენ მრავალთა ადგილთა ცალ ცალკე და ამით დიდათ შეაჭირვეს ქართლი, გარნა არცა მეფემან ირაკლი მიჰსცა განსჭნება თავსა თვსსა დევნისაგან მათისა რ^ლმანცა უმრავალჯერეს სდევნა აოტნა და მოჰსწყვიდნა რ^ლისაცა რიცხუკნინდა თქმად შეუძლო არს, და ესრეთითა შრომითა და სიმხნითა აქუნდა მეფობამ, და მართვიდა კეთილად, გარნა ეგრეთცა არა და სცხრნენ და ღისტნელნი ავაზაკობასა:

ამასვე წელსა, საქართუჭლოს თათრის ელები ჩჭულელებისაებრ მთაზე წარვიდნენ, და მუნით გაიქცნენ, და ერევნის მამულში შთავიდნენ, მცნობელი ამისი მეფე ირაკლი ზემო ქართლში წაბრძანდა იქ იდუმალ-ჯარები შემოიყარა, აგვისტოს თთუჭსა თრიალეთი გარდავლო, შთავიდა ერევნის მამულში სეკდემბრის თთუჭსა არაზის პირზედ ყარსუ ეწოდება მუნ მოეწია, და ეს წარსულნი ელნი ს^დ დააბრუნა, და ოკდომბრის თთუჭსა თავ-თავის ადგილს და სხნა;

წელსა, 1757, ქვ^ს, 445, მეფე თეიმურაზ და მეფე ირაკლი ზემო ქართლს ბრძანდებოდნენ, და წვრილს ლეკის ჯარებს სდევნიდნენ ორგან სამგან და ამარცხეს, მივიდნენ ქრცხინვალს სუბუქად თავის 1-18 სტრ., 37

ამალით და სდგნენ და სხუა და ბარებული ჯარები არა ჰყუათ, ამჟამად დაღისტნის ბელადი ჩონჩოლ-მუსა პატარისა, და იტინა მოვიდნენ, ქრცხინუალს და ღისტნის ჯარით, ვიდრე ოთხი ათასამდე, და პირის-პირ სროლაჲ უწყეს, და ვინაფთგან არა ჰყუათ ჯარები მეფეთა ამისთვის ვერ იკადრეს რაზმით ომი მინდორთა ზ^ა, და ამის-გამო სიმაგრით ბრძოლა უყვეს ძლიერად, გარნა მასვე ღამესა აიყარა დაღისტნის ჯარი წარვიდნენ, და ალის ციხე აღიღეს, და მრავალნი სულნი ტყუჭ ჰყუნეს;

კ^დ წელსა, 1758, ქვ^ს, 446, ოკდომბრის თვესა, და ხუდა დიდი ჯარი ლეკისა ღართის კარში, კოსტანტინე მუხრანის-ბატონი მოკლეს, და სხვა გზის ქარავანიც წაახდინეს, და წარვიდნენ, ჰსცნა ირაკლიმ და ხუდა ნაფარეულში, და ისე მოსწყვიდა, რ^ლ მცირენიდა, გარდა ეხვეწნენ:

წელსა, 1759, გარდმოვიდეს კ~დ და ლისტნის ბელადნი კობტა და და ჩონჩოლ-მუსა და ლისტნის ჯარებით, ვიდრე რვა-ათასამდე, კაცნი, ესენი გაიყვნენ, ჩონჩოლ მუსა აჩაბეთს, აჩაბეთი ალი-ლო, და მრავალნი სულნი დაატყვევნა, შევლო ლიახვზედ სამა-ჩაბლოს ოსები და არბივა, და მუნით წარმოსრული ავნევის სოფელს 1-18 სტრ., 38

შემოადგა, და კობტა ბელადი ატოცის ციხეს შემოადგა, მივიდნენ მეფენი, თეიმურაზ და ირაკლი ქართლ კახეთის ჯარით ყორნისს და მეფე იმერთა სოლომონ შემწე ექმნა მეფეთა და მოვიდა ჯარით და სამთა ამათ მეფეთა შეექმნათ რჩევა, თუ რლ~სა მიემველ ნენ ავნევს ანუ ატოცსა, და უმჯობეს განიგულეს მიშველება ატო-ცისა, მივიდნენ მოსწრაფედ, და დილას ადრე თავს დაესხნენ ლეკის ჯარს ატოცს, და აოტეს კობტა ბელადი, და ლეკის ჯარნი მრავალნი მოსწყვიდნეს, და სამთა ამათ მეფეთა სპათა სიმხნე და სიმარჯჴს ყ~თა კაცთაგან მოსაწონ იყო, და ჰსდევნენ და ვლტოლვილნი იგი ლეკნი მივიდნენ ავნევს, და აცნობეს ჩონჩოლ-მუსას ესე ყ~ი ყოფი-ლი, ამისი მსმენი იგიცა აიყარა და შემოეცალა ავნევს მოვიდა, და-დვანს სიმაგრეში და სდგა ჯარით, მასვე დღესა მოვიდენ სამნი-ვე მეფენი ავნევს მოსაშველებლად, გარნა არღარა ადგნენ ლეკნი ავნევსა, ჰსცნეს მეფეთა დვანს დგომად მათი მოვიდნენ მეფენიცა და პირის პირ და უდგნენ, გარნა ვერღარა იაკდრეს გამოსლვაჲ ლეკთა საომრად და სტიით, ა~დ მცირეთა კაცთაგან მოხდა თოფთა ცემანი, სიღამემან უსწროთ, და არღარა მოხდა ომი, და დასდგნენ მეფენი მას ღამესა ახლოს ლეკის ჯარისა, ხუალისად ომისა იმედე ულნი, 1-18 სტრ., 39

გარნა მას ღამესავე აიყარა ჩონჩორ მუსა, და გაიპარა ჯარით მეორეს დილას სცნეს მეფეთა გაპარვა ლეკის ჯარისა წარუ-დგნენ, გარნა ვერღარა ეწივნენ;

კ~დ წელსა, 1760, წარვიდა მეფე თეიმურაზ როსიასა შინა, იმპერატრიცა ელისაბედთან თხოვად შეწევნისა,, ამასვე. წელსა ზანდი ქარიმხან განძლიერდა, ყაჯარი მაჰმად ხან დაა-მარცხა, და ომში მოკლა, ავღანი აზატ-ხან გამოაქცია თავის ქუჭყნისაკენ ველარ წარვიდა, და ადრიბეჟანისაკენ წარმოვიდა ჯარით, და ბევრი ავი საქმე-ჰქმნა ავაზაკებრ, და მოუწერა ქარიმ-ხანმან მეფეს ირაკლის, ძმობით და სიყვარულით წიგნი ჳ აზატ-ხან ადრიბეჟანის მხრისაკენ წარმოვიდა, და ქუჭყნებს არბევს და აოხრებს, და უკეთუ მაინთ გამოჩნდეს სადმე, და იჭირე და გა-მომიგზავნე, რლ~ისათვისცა ერანზედ დიდი ვალდებულება გექმნე-ბაო ჳ ამ ჟამად აზატ-ხანცა იმ ადგილებში ველარ მოიცადა, და დაღისტისაკენ წარმოვიდა, ჰსცნა ესე ირაკლიმ და ყაზახში გარდა ასწრო, და თავის ჯარებით ს~დ შეიპყრა, ხ~ აზატ-ხან ქა-რიმხანს გაუგზავნა, და ჯარნი მისნი ყ~ნი განათავის-უფლნა, და თავის ქუჭყნებში გაისტუმრნა, ეს საქმე ქარიმხანმან დი-1-18 სტრ., 40

დად და უმადლა და მრავალი ფეშქაშები წარმოუვლინა, და და უმტკი-

ცა ევანი, და მოუწერა ხანსა-ერევნისასა ჭ შენ რადცა ხარკი სა-
წელმწიფო გედვას ყოველსავე მეფეს ირაკლის მისცემდეთ, და მოჰ-
რჩილებდე ვა არს წესი მორჩილებისა ჭ და მოჰსწერა სხვათაცა
ხანთა ადრიბეჟანისათა, მორჩილებაჲ მეფის ირაკლისა;

ამასვე წელსა, ლეკებმა ჯავახეთი მოარბიეს, და მრავალი ქრისტი-
ანე დაატყვევეს, და ხუდა მეფე ირაკლი ყარაიაზედ ღამე, ეს ლეკის
ჯარი დაამარცხა, მრავალი ლეკი მოკლეს, ტყუჭ და საქონელი სულ
გააყრევინა მისცა ნება ყოველთა თვისსავე ქუჭყანასა წარღვი
სა, ესე გამარჯვება იყო, იუნისს, 4;

წელსა, 1761, წარმოვიდა და ლისტნის ჯარი საქართველოს საო-
ხრებლად, ჰსცნა მეფემ ირაკლიმ ჯარის შეყრა ვედარ მოასწრო
და თავისის ამალით წარვიდა სუჰყულოანში და ემალა, რლ არს
ნათლის-მცემლის მონასტრის კერძო, და მუნით მეფე ირაკლი
ყარაულად წარვიდა და განიმსტრო, და ჰსცნა რლ ათი-ზომა უმეტე-
სობდა ამის ჯარზედ იგი ლეკნი, გარნა გამობრუნდა, და ასეთს
ადგილს და ახვედრა, და ესრეთ შეამგერა ეს თავისი ამალა, რლ
მისლუასავე-თან აოტნეს და მრავალნი მოსწყვიდნეს;

1-18 სტრ., 41

წელსა, 1762, შიგნით კახეთს ახმეტის სოფელს ლეკის
ჯარი მივიდა, და ამათ მყის თანად მიუხდა მეფე ირაკლი შეე-
ბა და დაამარცხა და მრავალნი მოსწყვიტნა და დანაშთნი წარივლ-
ტნენ სირცხვილეულნი;

წელსა, 1763, მოვიდა სამაჩაბლოში კეხვისს ლეკის ჯარი მიასწ-
რა მეფემან ირაკლი განემარჯვა და მრავალი მოსწყვიტეს;

კდ წელსა, 1764, ქვს, 451, და ხუდა მეფე ირაკლი ლეკის ჯარსა
მრავალ წყაროზედ გაიმარჯუა და მრავალი მოსწყვიტეს;

წელსა, 1765, ქვს, 452, ლეკის ჯართა გორი და არბივეს,
და ტყუჭნი წარასხნეს, და ხუდა მეფე ირაკლი სამგორის მინდორში
ღამე, ეს ლეკის ჯარიც სრულიად მოსწყვიდნეს, და ტყუ-
ჭნიცა განათავის უფლნეს;

წელსა, 1767, ერევნის ქურთები განსდგნენ, და არღარა
მოჰსცეს ხარკი, წარვიდა მეფე ირაკლი იუნისის თთუჭსა, და
მათცა ჰსცნეს მეფის მიმავლობაჲ გაიქცნენ, და არეზის
მდინარესა განვიდნენ, არარატის მთის იქით რა მივიდნენ
ეწია ირაკლი მეფე, და არბია ქურთები, და მრავალი იშოვეს
ესრეთ უმეტეს მოსაცემელისა ხარკისა, ვე ათ-ზომამდე
1-18 სტრ., 42

და მოვიდა ტვილისს;

ამასვე წელსა, და ლისტნის ჯარი გარდავიდა იმერეთს, რაჭის
სოფლები მოარბიეს, სამ ასამდისინ ქრისტიანე ტყვე იშოვეს
და წარმოვიდნენ, ჰსცნა ესე მეფემან ირაკლი შემოიყარა ჯარე-
ბი, წარვიდა და იორის წყალზედ და სდგა ყარაულნი განაწესნა
ცნობისათვის მათისა მიმავლობისა, მოვიდნენ ლეკნი საქონ-
ლით და ტყვით სავსენი, ამათ შეება მეფე, ტყუჭ და საქონე-

ლი სრულიად და აყრევინა, და ის ლეკნი ასე გასწყვდნა რ~ლ დაღის-
ტანში იმათი მოამბე ველარ მივიდა:

წელსა, 1769, ქვ~ს, 457, კ~დ განჰსდგნენ ერევნის ქურთები

და არღარა მოსცეს ხარკი, წარვიდა მსგავსადვე ჯარით მოეწივა,
არეზს გაღმა, და არბივა, და მრავალი იშოეს ჯარებმა, და მოვიდნენ
ტფილისს, და ქურთნიცა მოვიდნენ ერევნის მამულში თვისსავე ად-
გილსა ზ~ა და ჰსდგნენ და მოჰსცემდენ ხარკსა, და მიერით ვერღარა
იკადრეს განდგომად, და იყუნენ მოხარკობასა ქუჭშე მეფის ირაკლისასა;

წელსა, 1770, ქვ~ს, 458, განიზრახა მეფემან ირაკლი ახსიხა-

ზედ განმხედრება, ვინაჲდგან რუსნი და ოსმალნი აშლილინი იყვნენ
და რუსეთის მხედრობა ჰბრძოდა ოსმალთა საბერძნეთის მხარით,
1-18 სტრ., 43

და საქართუჭლოსაცა წარმოევლინა იმპერატრიცა რუ-

სეთის უძლეველი მხედრობა, მხედართ-მთავრობასა ქუჭშე ლე-
ნარალ მაიორის ღრაფ ტოტლებენისასა, და ამ ხნის წინას წელიწ-
დებში იყო მოსული, და ჰსდგა ჯარით ქრცხინუალს, და ეზრახა, მე-
ფე ირაკლი, ამ ღენერალს ტოტლებენს, შეითქუნენ და წარვიდნ-
ენ აღსიხად, მივიდბნენ და პლ~დ მოადგნენ აწყუჭურს, და რამდენი-
მე დღე ადგნენ, ამაზედ შეიყარნენ ოსმალნი, და დაღისტნის ბე-
ლადი კოხტა, მაშინ ფრიად გამოჩენილი იყო, და ესეცა დიდის ჯარით
იყოფოდა ოსმალთ ჯარში შემწედ ოსმალთა, მოვიდნენ და შემოემევე-
ლნენ აწყურსა, და იყო მარადის ძლიერი ომი, და დაუცხრომელი
ფიცხელი თოფთა ცემა, ხ~ შთააგდეს შური ბოროტთა კაცთა,
და უზიდევდენ ღრაფ ტოტლებენს ავსა სიტყვასა, და ამის ძლ-
ით შემოსწყრა ღრაფ ტოტლებენი მეფესა, აიყარა თავისის ჯა-
რით, და წარმოვიდა, მოვიდა მეფე ირაკლი მრავალს ეხვეწა, გა-
რნა არა უსმინა, და ნებისაებრ თვისისა გამობრუნდა, ხ~ დასდგა
მეფე ირაკლი მუნვე, და სთქუა ესრეთ, უმჯობეს არს აქა
სიკუჭდილი ჩემი, ვიდრემდის ამათგან რუსეთის მხედრობას-
ევნოს რამეო, ხ~ ამისა მხილველნი ოსმალ ლეკნი გამო-
1-18 სტრ., 44

ბრუნებისათვის რუსეთის მჯედრობისა, არა მცირედ განჰსძლი-
ერდებოდენ, და გამოვიდნენ გაამაყებულნი, და შემოებნენ, და იქმნა
ბძოლა ძლიერი და ფიცხელი, ვ~ე სამ საათადმდე, და ლეკნი და
ოსმალნი უკუდგნენ სიმაგრეთა, და რუსნიცა შემოვიდნენ ხეო-
ბაში სამშჯდობოს, და ამისა შ~დ მეფე ირაკლი აიყარა მას ვე დღ-
ესა, და წამოვიდა ჯავახეთის მხრისაკენ მინდორზედ გამოვლო აწ-
ყვერიდამ, 12, ვერსი და მას ღამესა მუნ დაივანა, და გამოჰყვნ-
ენ ოსმალ ლეკნიცა, ამას ღამესავე არჩიეს ოსმალთა კაცნი
ცხენოსანნი მოასწრეს წინ, და ასპინძის ხრამის პირი შეუკრეს,
მოვიდა მეფე ირაკლი ასპინძას, და ასპინძის ხიდის [ჭა]იცრები ააყრევი-
ნა, და მტკვარში გადააყრევინა, ამ-ჟამს ვიეთნიმე ქართუჭლნი,
ჯარის კაცნი აყრილს სოფლებში საქონლის საშოვრად წარვიდნენ,
შემოუტივეს და მალულთა ოსმალთა თავ-წვრილად მიმავალს თა-
რემის კაცთა და ამარცხეს ჩაფაულის კაცნი, და მიჰყუნენ ხო-

ცით ვე მეფედმდე, და ამისნი მხედვენილი მეფის ჯარნიცა შეი-
ძრნენ რწნიც მეფესთან იყუნეს და იწყეს სივლტოლვად, და.
მეფე ირაკლიცა მოჰყვა მცირედ და ევედრებოდა დაბრუნებასა
გარნა ვერავის ასმინა, მცირედთაგან კიდე უკმოზრუნდა თვთ
1-18 სტრ., 45

მცირედითა ეკჳჭთა ძლიერად, და ძალით იწთისათა აოტნა,
ოსმალნი ამისი მხილველნი სპანიცა მეფისანი მოიქცნენ
და და უწყეს დევნა ვლტოლვილთა ოსმალთა, და მრავალი მოჰსწყ-
ვიდეს, გამოზრუნდნენ გამარჯვებულნი, და ვირე ერთი საათი,
განვიდოდა უკან გამოდგომილნი ოსმალ-ლეკნი მოეწივნენ რი-
ცხვვთ ვე ათი-ათასამდე, და სპანი მეფისანი გზის-სივიწრო-
ის მიზეზითა, აშლით და თავ წვრილად მოვიდოდეს დას ტა
და წყობილნი, ოდეს იხილნა მეფემან ირაკლი ეს ჯარები,
მიწევნილი, მაშინვე თვთ მეფე ირაკლი გამოზრუნდა, რაო-
დენითამე ჩინებულითა, და შინა ყმითა თვსითა, და შვიდი-
თა ჳევსურითა, და ეკჳჭთა ფიცხელად, და განწირა თავი თვისი
ვე სიკჳდილადმდე, და იყუნენ ყწნი მეფისა თანა მყოფნი ქა-
რთჳწლ კახნი მხნედ და უტევნეს შვიდნი იგი ჳევსურნი
თუმცა თავადნი მრავალნი სახელოვნად გაისარჯნენ გარნა
გავრცელებისათვს და ვიდუმე, ამ ჟამს უკანანიცა ჯა-
რნი მეფისანი რწნიცა იყვნენ გზის სივიწროვისაგან წარ-
გრძელებულ, რად ჰსცნეს მეფისა ესე ვითარებანი იგი-
ნიცა შედგნენ, და ვიეთნიმე მამაცნი კაცნი მოზრუნდნენ
1-18 სტრ., 46

მეფისა თანა, და იქმნა ბრძოლა ძლიერი, და თვით მეფემან-
მოკლა და ღისტნის წარჩინებული და მხნე ბელადი კოხტა, და
მყისვე ივლტოდნენ ოსმალ-ლეკნი, და მოუდგნენ ქართ-კახნი
და უმრავლესნი ოსმალ-ლეკნი მოსწყვიდნეს, ხწ ვლტოლვილთა
ოსმალ-ლეკთა ასპინძის ხიდს მიჰმართეს, და ქართჳწლნი-
ცა ჰსდევნიდნენ ფიცხელად, ხიდის ფიცრები უწინარესვე
აყრილი იყო, და რლწმნცა სიკისკისითა ერთს ის არზედ არ
განვლო, მისგან კიდე ყწნი მოსწყვიდნეს, და მრავალნი
წყალში ჩაცვივდნენ და მოიშთვნენ, ვინადგან იმ ჟამს მტ-
კვარი განდიდებულ-იყო, ამისთვს ვერ უძლეს მშვიდო-
ბით განრინება მტკვრისაგან, მრავალი იშოვეს ქართველ-
კახთა, და მოვიდნენ ტფილისს გამარჯვებულნი;

წელსა, 1771, ქკწს, 459, მეფეს ირაკლისთან იყო ღოვი
ივან ლავრენტიჩი მინისტრად წარმოვლინებული, ამან უთ-
ხრა მეფეს ირაკლის,, ვინადგან თქჳწნსა და ღრაფ ტოტლე-
ბენსა შწს შფოთი რადმე არს შთამოვარდნილი, თუ რომ ოსმა-
ლთ არ აეშლები, და ერთს რასმე სამსახურს არ დაანახვებ,
იმპერატრიცა ეკატერინა ხელმწიფას, შენ უთუოდ ღრაფი-
1-18 სტრ., 47

შეგასმენსო და ეს ასე არ ვარგაო,, ამისის რჩევით განიგულა
მეფემან ირაკლი აშლა ოსმალთა, და მოიბირა ერთი ბელადი ხერ-

თვისა შეჰყარა ჯარები მივიდა საწინა აღმდეგოდ ხონთქრისა, და რელიცა არის პირველი ციხე ათაბაგისა ხერთვისი დიდად გამაგრებული იგი აღიღო, და თვისნი მეციხოვნენი შეაყენნა, გარნა ლოვან ივან ლავრენტიჩმან არა ინება ციხისა შენახუა სიტყვთა ამით, რომელ ესე საქმე ერთგულეზად რუსეთის ჯელმწიფისად კმა არსო, და ციხეში მცჳლთ კინულარ შეაყენებო, ამისთვის რელი არამც ხონთქრის ძალა მოვიდეს, და ეს ციხე რომ ძალით აგჳრთვან სირცხვილი არისო, მაშინ მეფემან ირაკლი გამოიყვანნა მცველნი ჯერთვისის ციხეს შეყენებულნი, და მრავალნი ტყჳ და საქონელი გამოიტანეს, და ძურ-ფასი ნივთები იშოვეს რელიშიაც ესახლნენ მდიდარნი ხალხნი, და არს იგი ხერთვისი ქალაქი, და ამის გამო აქჳნდათ მრავალი სიმდიდრე; მეფე ირაკლი ჯარით ქართლში გადმოვიდა, გარნა სამაგიეროდ ხერთვისისა გამოუსია აღსიხის ფაშამ, ოსმალისა და ლეკის ჯარი ქართლის მოსარბეველად, იმ ჟამს მეფე ირაკლი ქრცხინვა-1-18 სტრ., 48

ლს იდგა, და ეს ჯარი ხვითის სოფელს მოუხდა, და ამ ზემო მინდორზედ ჩაფაული გამოუშვეს, მოასრო სწრაფად მეფემ ირაკლი სოლთვისის მინდორზედ, და ამარცხა ოსმალ-ლეკნი და მრავალნი მოსწყვიდნეს, და ლტოლვილნი ოსმალ-ლეკნი აღვიდნენ აღსიხას; ხამაზედ გაიერთა ახსილის ფაშამ, ლეკნი მოიყვანნა, და ღისტნის ჯარები, და აოხრებდენ ავაზაკებრ ქართლსა, და იყო მარადის ქართლსა შამათვან დაუცხრომელი რბევა, თუმცა მეფემან ირაკლი არა მისცა თავსა თვისსა განსვ ენებად, და მრავლ გზის დაამარცხნა ლეკნი გარნა იგინი არა და ჰსცხრენ, და ესე ყინ აცნობა ლოვან ივან ლავრენტიჩმან იმპერატრიცა ეკატერინას; **წელსა**, 1772, ქკს, 460, კდ უთხრა ლოვან ივან ლავრენტიჩმან, მეფესა ირაკლის, ერთხელ კდ და ჰკარ ხონთქრის-მამულსა, რათა შენს ერთგულეზაზედ გული და აჯეროსო, ეზრახა ამ საქმეზედ იმერთა მეფესა სოლომონს შეკრბნენ ორნივე მეფენი სურამის ბოლოს, გარდავლეს მთაჲ საციციანოსისა მივიდნენ, და ჯავახეთის ახალ-ქალაქს შემოადგნენ, და ძლიერად შეამჭირვეს კნინდა აღებადმდე, გარნა ამ ჟამსა მეფე იმერთა სოლომონ, ფდ ავად შეიქმნა საოფლით, რომელი სიკჳდიდ 1-18 სტრ., 49

მიახდა, ამისთვის ინებეს წარმოყვანა მეფის სოლომონისა, გაუკეთეს მოაზა, აიყარნენ იმერნი, და წარმოიყვანეს მეფე სოლომონ, და მეფე ირაკლიც შემოეცალა ციხესა ახალქალაქისასა, და მოარბიეს მამულნი აღსიხისანი, არტაანი და ჯავახეთი, მრავალი ტყვეები იშოვეს, და საქონელი წამოასხეს და წარმოვიდნენ. ხესეცა მისწერა ლოვან ივან ლავრენტიჩმან, იმპერატრიცა ეკატერინა ხელმწიფას, და აცნობა ერთგულობაჲ მეფის ირაკლისა, და მეფის სოლომონისა, ხემდგომად ამისა იმპერატრიცა ეკატერინამაც წარმოუვლინა ღენერალ მაიორი სუხოტინი,

და იბარა ღენერალ მაიორი ტოტლებენი ღრაფი,
ამისა შ~დ მიესმა ესე ყოველი მეფის ირაკლისაგან ხონთქარს, და განძუნდა მეფე ირაკლის ზ~ა, და მისცა აზრუმს აქეთი სულეიძან-ფაშას, და წარმოუგზავნა უნჯი, რათა განიმრავლოს ჯარები, და ემტე როს მეფეს ირაკლის და ქართლსა, ხ~ მან წარგზავნა საგანძური დიდ ძალი და ღისტანს, და მოიყვანა და ღისტნის ჯარები, აღსიხას, და იწყო ავაზაკებრ რბევა ქართლისა, და იმპერატრიცა ეკატი-რინამაც წარასხნა მხედრობად თვისი, მიზეზითა ამით, რომელი ზავ-ჰყო ხონთქრისა თანა, და საქართუჭლოცა და შთა მფარველო-1-18 სტრ., 50

ბასა ქუჭშე რუსეთის იმპერატორისასა, გარნა არა და ჰსცხ-რა სულეიძან ფაშა ბრძანებითა ხუნთქრისათა, და იყო მარა-ღის ტყუჭნვა ოხრებასა შინა ავაზაკებრ, და ჯარადცა წარმო-ავლინა ერთ პირი ჯარი ზემო ქართლს, მოარბიეს ზემო ქარ-თლი, და მოვიდნენ უფლის-ციხეს, ამ ჟამად კახეთის ჯარიც იყოფოდა ქართლსა, და ეწევენენ, ქარველ კა-ხნი, და მრავალი მოსწყვიტეს ოსმალ ლეკთა, ხ~ დღეს მეო-რესა ქალაქის პირსა გამოუშვეს თარეში ოსმალ ლეკთა, გან-ვიდა მეფე ირაკლი შეეხა და მრავალნი ოსმალ ლეკნი მოსწყვიდ-ნა, და აოტნა, და სადაცა განემარჯვა მუნვე გარდახდა ვანად; გარნა მოერთვა ამასვე ჟამსა ჰამბავი, უფლის ციხეს თქვენი ჯარი და ამარცხესო, რ~ლისათვის ფ~დ მწუხარე იქმნა;
ხოლო დროსა ამას განძლიერდა ქარიმ-ხან და ჰსცნა მეფის ირაკლისაგან რუსეთის იმპერიისა საფარუჭლსა ქუჭშე შე-სუღლა, განძუნდა ამისთვის, ვინაფთგან იყვნენ მრავალნი-მემურნენი მეფის ირაკლისა ქარიმ ხანისა თანა, რ~ლისათვის შე-ჰკრიბნა ჯარნი ერანელნი, და მოვიდა თავრიზს, და ჰსცნა რა მეფემან ირაკლი მომავლობა ქარიმხანისა, არა მცირედ მწუხარე იქმნა 1-18 სტრ., 51

ვინაფთგან იმედუღმან რუსეთისა მფარველობისამან არა ჰრიდა ბრძოლად ხუნთქრისა, და არცაღა ჰმორჩილებდა მო-ადგილესა ყაენისასა, და ამ ჟამად დაშორ-ქვ-ქებულ იყო მფა-რველობა, და მხედრობა რუსეთისა, გარნა გამბედავმან, და გამოცდილმან ირაკლი° წარუგზავნა ორნი სამდონი გუჰამნი, კარის კაცნი თვისნი, თავადი ანდორნიკა შვილი ქაიხოსრო მდივანზეგი, და თავადი თარხნის შვილი ზაზა ყორა იასაულ-ბა-ში, რომელმანცა წარავლინა დესპანად, და აცნობა ყოველივე ერთგულება და მხნეობად თვისი, თუ ვითარ ჰბრძოდა ოსმალ-თა, და აქუნდა ოსმალთაგან შეწუხებად, ხ~ მივიდნენ რა ესე, წარგზავნილნი თავადნი თავრიზს ქარი მხანთან, რომელიცა მზად იყო წარმოსავლელად, და ბრძოლად მეფისა ირაკლისად, მა-შინ მისრულთა ამათ თავადთა მრავლითა ლაპარაკითა, და ღო-ნისძიებითა, ვითარცა აქუნდათ და ბარებად მეფისა ირაკლისა-გან, ეგრეთ მოამშვიდეს ქარიმხან, და უკუნ იქცა თავრიზით, და განერა მეორესა მძლავრსა მეფე ირაკლი,, გარნა ვერა-

და ამშვიდა აღსიხის ფაშა სულეიმან და ბრძოდა მარადის ლეკის ჯარითა ქართლსა,, მოვიდნენ უგრძნულად, და ქრცხინვალი 1-18 სტრ., 52

წახდინეს, რაც ციხეს გარეთ ხალხი იყო სულ და ატყვიეს ვიდრე ექუსას სულადმდე, და ოსიაურის ციხეც აღიღეს, და იქმნა ესე ყოველი ბოროტ შემთხვევლებად მიზეზითა ამით, რომელ მანცა ურჩია აშლა ოსმალთა, და არა ჰყჳა შემწე, რლისა გამო არა ერთგზის მიეცა მწუხარებანი, გარნა ეგრეთცა სიმხნითა თვისითა, ვერცა რომელმან მძლავრმან დაიმორჩილა ირაკლი მეფე. პერობადცა თავისუფლებისაგან, და მარადის ჰბრძოდაცა ოსმალთა და ლეკთა,, ვინადთგან ჰბრძოდა მძლავრი ვინმე ხელ მწიფე, და არა აქუნდა პირდა-პირი ძალი, არცა ჯარითა და არცა ხაზინითა, თვნიერ სიმხნისა კიდე, არა რად აქუნდა პირის-პირ თანასწორებად, მაშინ ფრიადის ღონისძიებითა, და შრომითა ეძება მამულსა თვისსა, მიწა ოქროდსა და ვეცხლისა, რომელმანცა იპოვა, სომხეთის მამულსა შორის ახტალას, რომელ არს მამულობით თავადთა სომხეთისა მელიქისა, და მოიყვანნა საბერძნეთით ბერძენნი მცირედნი გამომდნობელნი ოქროსა და ვეცხლის მიწისანი, ვითარცა და იწყო მადნისა მის მუშაობა, და ისარგებლა მით ფრიად, ხ ამ მადნების ძე[რ]ბნის ჟამსა, შთამოვიდა თვთ სულეიმან ფაშა დიდის ჯარით, და მოადგა-1-18 სტრ., 53

ქარელის ციხეს, ერთი დღე და ღამე ადგა, მეორეს დღეს მიუტანეს მას ამბავი მეფე ირაკლი წამოვიდა შენზედაო, აიყარა მსწრაფლ, და ვითარცა მეოტი ივლტოდა, გარნა იყო მარადის ავაზაკებრივ რბევა. რაოდენსამე წელსა,,

კვალად მოუვიდა ამბავი მეფეს ირაკლის, და ღისტნის ჯარი შეუყრია ფირბუდალ-ბელადს, და ალაზანს გამოვიდაო, ამისთვის წარვიდა მეფე ირაკლი, და სამ-გორის გზად შეუკრა, და ხუდა ღამე და დიდად და ამარცხა; კ დ იყოფოდა რა მეფე ქისიყსა გამოვიდნენ ჭარელნი, თარეში გამოუშვეს, გაუხდა მეფე ირაკლი თავისის ამალით და მდევარით და ძლიერად და ამარცხეს, ხ ესე ვითარნი გამაჯვებანი, ირაკლი მეფისაგან უანგარიშონი არიან, და ამაღ ყოველნივე ვერ მოვიხსენეთ, ხ იგი აღვრიცხეთ რომელი ღირსად ხსოვისა იყო, და სხვანი მრავალნი წერილნი გამარჯულებები დავიდუმეთ;

კვალადცა. არა დასცხრებოდა ფაშა აღსიხისა სულეიმან, და მარადის აბეზღებდა ხონთქართან მეფეს ირაკლის, რომლისა გამო სარგებლობდა ძლიერად ხაზინის მოტანითა, და აგრევე საქართუჭლოს ჰრბევეითაცა, გარნა დარწმუნებულ იყო ხუანთქარი, 1-18 სტრ., 54

რომელ ფრად შეაწუხნა მამულნი მისნი, და ამისთვის, წარავლინა ელჩითვისი ხუანთქარმან ერანის მეპატრონისა ქარიმხანისათანა, და შეუთვალა წ თუმცა ჩვენსა და თქვენს შუა-არს მშვიდობა,

რწავ გვიყოფიეს, გარნა ეგრეთცა აღგიშვია ერთი ლომი (რწლ-
არს საქართ ჟღლოს ვალი) რწლი აოხრებს მარადის სამფლობელ-
ოსა ჩემსა, და ამის-გამო იხარჯვს ჩემგან არა მცირედი ხა-
ზინანი, რწლისათვს მაქჟს განცხადება მეგობრობისადმი თქ-
ჟწნისა რათა დააყენოთ იგი ესე ვითარისა მძლავრებისა-
გან ზ = ხ მსმენელი ამისი ქარიშხან ეტყოდა ვეზირთა
თვსთა, და აღირბეჟანისა ხანებთა, რომელნიცა აბეზლე-
ბდენ მეფესა ირაკლის, ახლა მე ის როგორ არ უნდა მიყვარ-
დესო, რაც ჩემთვის უმსახურნია, იმას გარდა, ეს უმეტე-
სი, ჩემი დიდება-არის, რწლ ქონთქარი და აჩოქა, და ჩემთან აჩი-
ვლებსო ამისთანა კაცი ერანის კელმწიფისაგან დიდად
პატივ-საცემელი არისო, ზ ;

რომლისა თვს განუცხადა სიყვარული, და მოსწერა წიგ-
ნი ქარიშხანმან, მეფესა ირაკლის, და წარმოუგზავნა ჳრმალი
და ცხენი ოქროს იარაღითა აღკაზმული; შწდ ამისსა გა-
1-18 სტრ., 55

ნიზრაზა, ირაკლიმ გაგზავნა ელჩისა, კარისა თვსისა
მირზა გურგინა სომეხი ვინმე ყარაზადით მოსრული გა-
რნა მრავალითა ენათა მეცნიერი, და ცნობით გონიერი, რწლი-
ცა მივიდა კონტანტინე-პოლის, და ყოველივე და ბარებული
მეფის ირაკლის-მიერ განუცხადა ვეზირსა ხჟანთქრისასა, რო-
მელმანცა პიტივით მიიღო იგი და დიდად პატვე ჳსცა, თუცა აქჟ-
ნდა მრავალი წყენა მეფის ირაკლისაგან, გარნა დიდად მხიარ-
ულ იქმნა ვეზირი მისლვისათვს ირაკლის ელჩისა, ვინაფთგ-
ან ცნობილ იყო მეფე ირაკლი ფრიად წინა აღმდგომ ყოველსა
ხჟანთქრისა საბრძანებელთა შორის, და ამის გამო ესე ვითა-
რითა პატივითა შეიწყნარეს, რომელ უმეტესისა წადილი არღა-
რა აქჟნდა ელჩსა მეფის ირაკლისასა, აჩუქეს მრავალი, წარმოუვლი-
ნეს დესპანი მოუძღვანეს ცხენი შჟწნიერად აღკაზმული, და ძვირ-
ფასი ქურქი და გარდა ამისა, რომელიცა უწინარეს ამისსა და ტყჟ-
წებულნი ხალხნი ახსიხას წარესხათ, რაოდენნიმე თავადთა გჟ-
ამნი ცოლშვილით, და სხჟანიცა მდაბალნი გლეხნი, რომელნი-
ცა ქრცხინვალით წარყჟანილ იყვნენ, და გინათუ სხჟათა
სოფლებთაგან, ახსიხას, იგინი ყოველნი განათავისუფლ-
1-18 სტრ., 56

ეს, და მოუწერეს სულეიმან ფაშას განთავის-უფლებად მათი,
და მშვდობა ურთიერთისადმი, და მოიყვანეს იგი ტყჟწნი
ტფილისად, და რომელნიცა ჳყჟა ფაშას ჳარად და ლისტნელ-
ნი იგინიცა და ითხოვა მამულისაგან თვსისა, გარნა ჩვე ჟ-
ულნი იგი ლეკნი არა და სცხრებოდენ ჳრბევასა ქართლისასა;
გარნა, მოსცა ლწთნ მეფესა ირაკლის, მედ ერთი სახელად
ლეონ, რომელიცა ემსგავსა მამასა თვსსა, სიმხნითა, და მრავალ,
გზის შემუსრნა მან ლეკნი, და მოსჳნა ამან ლეონ ჳხშირად
ჳრბევა ქართლისა ლეკთაგან; და ეგრეთვე განაწესა მეფემ-

ან ირაკლი მორიგე ქართლ კახეთით, რომლითაცა დიდად ისარგებლა, და იყო მარადის სამი ათასამდის განმზადებული ჯარი, თავადნი აზნაურნი და გლეხნი, და ამათ თანა თვით, და ძენიცა მისნი ყოველნივე თვითოსა თთუჭსა გარდაიხდიდენ, და სა და-ცა იყო ლეკთაგან საფიქრო ადგილი მუნ მდგომარეობდნენ, რომლისა გამო, დიდად შეშინდნენ ლეკნი, და ამის გარე კუალადცა შეირიგა და ლისტნის პირველნი ბელადნი, და თვით ომარ-ხან, და მისცა ჯამაგირი, რაოდენ ძალ-ედვა, და ამ ჟამსა, ფრიად, და-ამშვიდეს ქართლ-კახეთი, როგორათაც იწყო მოოხრებულთა და-1-18 სტრ., 57

ზნებთა, შორის საქართუჭლოდსათა შენობა, და მრავალნი სოფელნი აშენდნენ ქართლ-კახეთსა შა, და სომხითსა;

ხ წელსა, 1780, ქკ, 467, ერევნის-ხანი ჰასან ალიხან უკუ-უდგა, და არღარა მოჰსცა ხარკი, წარუგზავნა თავადი თარხნისშვილი, ყორაიასულბაში ზაზა, და განუახლა ყოველი შრომა თვისი, და-სისხლ დათხეულება ქართლ-კახეთისა, და ერევნისათვის, და თვით ამ ასან ალიხანის ხანობის მიცემა, თუ ვითარ მისცა ხანობა ერევნისა, მეფემან ირაკლი, აუწყა ესე ყოველი ყოფილი საქმენი განუცხადა, გარნა არა ისმინა ვინაფთგან აქუნდა შემატებული ძალი, რადმე განმრავლებითა ყმისა და სიმდიდრისა გამო, რომელმანცა, შემოუთვალა, სიტყვანი ფრიად მკვახენი და ჰბარ-მან, მყისვე-მეფემან ირაკლი მოწუწვად, ლაშქრისა ქართლ კახეთისა, და ლეკნი-ცა მოიწვია ჯარად რაოდენნიმე ათასი, და წარვიდა ამასვე წელსა, აგვისტოს, მივიდა და დასდგა შირაბათის სოფელში, რომელი შორავს ერევანს ვიდრე ორს ალაჯადმდე, და იწყო ჯარმან რბე-ქვად ერევნისა, და აღარსად დარჩა შენობა, თვნიერ ერევნისა და ეჩმი-ამინისა, ამასვე დროსა, [ამასვე-დროსა] და მორჩილებულ იყვნენ ირაკლისადმი, განჯა ყარაბაღი, და მოერთუნენ მუნით ჯარნიცა 1-18 სტრ., 58

რაოდენნიმე ათასი, და ერევნით ლტოლვილნი ელნი წარმოსრულიყუნენ ბაიაზეთის მამულში, რომელ-არს სამფლობელო ხუანთ-ქრისა, წარვიდნენ ქართლ-კახეთის-თავადნი, და ჯარნი, და მოარბი-ეს სრულიად, მამული ბაიაზეთისა, და მრავალი ტყუჭ და საქონელი წარმოასხეს, მოეწივნენ ქურთნი გარნა იგინიცა და აამარცხეს და შეურაცხ-ჰყუჭს, და ყოველი ადრიბეჟანის ხანები და ემორჩილნენ მეფეს ირაკლის და მოართვეს ელჩნი და ფემქაშნი ძვირ-ფასნი, თავრიზის ხანისა, ხუის ხანისა, ურუმის ხანისა, შაყაყის ხანისა, მარალის ხანისა, ბაიზეთის ფაშისა, და ყარსის ფაშისა, და ეგრეთუჭ მოერთუა, ერევნის მამულში მდგომი შამადინაღა ქურთი ძლიერი კაცი, და მრავალთა ქურთთა მეპატრონე, და მოსცა თავი თვისი ყმად, გარდა ამისა შორაგალის, სულტანი ყარამან მოვიდა და მოერთვა ყმად, ყოვლითა შორაგლის ხალხითა, და მამულითა, და ესოდენ განძლიერდა ერევანს ყოფისა ჟამსა მეფე ირაკლი, რომელ ელოდნენ ერანელნი უუთუოდ გახელმწიფებასა, და ერანის ნაწილებსაც დაიჭერსო, ვინაფ-

თგან აქუნდათ ცნობა ნადირ შაჰსთან ყოფითა, და ასმოდათ მარადის სიმხნე ქუჭლოზად მისი, და ვერცარავის ჰხედვიდენ 1-18 სტრ., 59

მოპირდა-პირედ ირაკლისა, და ამის თჳს დიდად ფიქრობდნენ, და ყოველთვის მოლოდება აქუნდათ ერანისაკენ წამოვაო, ესოდენთა მიზეზებთა გამო დიდად შეამჭირვეს ერევანი და იხვეწებოდა შერიგებასა; ხ~ ერთსა დღესა წარვიდა მეფის ირაკლის ძე გიორგი, რათა გარდახედოს, ერევნისა ციხესა, და ქალაქსა ერევნისასა, მაშინ იხილეს რა მცირე ცხენოსანნი მახლობელად მისულნი ერევნელთა, გამოვიდნენ იგინიცა შეხუჭუნისა უიმედონი, და დიდთა მჭიდროებათა თავ-განწირულნი, ეკუჭტონენ სავენებლად ამ-მეფის ირაკლის ძეს გიორგის, და შეექმნათ ომი ძლიერი, და ვინადთგან ეს ერევნელნი უმეტეს მახლობელ იყვნეს ციხისა, ამისთჳს, არა მცირედ შეაწუხეს მეფის ძე; ხ~ ესე აცნობა გიორგიმ მამასა, და ჰსთხოვა ჯარი შემწედ, გარნა ჯარნი მეფისა ირაკლისა უმეტესნი ნაწილნი, წასულ-იყვნენ ჩაფაულად, და რაოდენნიცა თანა ჰყვა უბრძანა მიშველება ძესა თჳსსა ლეონს და სპათაცა, და ეგრეთჳც აღმხედრდა თვთცა მეფე ირაკლი, და სარდალნი მისნი მიჰმართეს ჰბრძოლასა მას, და ერევნითცა გამოვიდნენ რაოდენნიცა იყოფოდენ მბრძოლნი, და შექმნეს ბძოლა ძლიერი, ვიდრე სამ საათადმდე, თუმცა ვერ-შემძლებელ იყვნენ ესოდენ ჟამ პი-1-18 სტრ., 60

რის-პირ ომსა, გარნა აქუნდათ ერევნელთა ფრიადნი სიმაგრენი კლდეთა და კედელთანი, და ჰყვანდაცა ლეკნი მეომრად ხანსა ერევნისასა, და ჰმაგრობდენ მით; ხ~ მხილველი ამისი მეფე ირაკლი განრისხდებოდა, ვითარცა თხათა ზედა ლომი, და ამ დროს მცნობელმან ვინმე ერევნის ციხით ესროლა, პირის-პირ ზარბაზანი მეფესა ირაკლის, და წინა მდებარესა კლდესა მოხუდა, რომელიცა განერა ფრიად, განსაკვირვოდ, და შ~დ ამისა განრისხებულმან აღუზახნა მჭირსედ სპათა, და მყისვე აოტნა, და მოჰსწყვიდნა ფრიადნი, და მოსპო ყოველი ძალი ერევნისა, და მრავალნიცა ცოცხალნი შეიპყრეს, და მისცა ბძანება სპათა თჳსთა, რათა ყოველმან კაცმან სახლი გაიკეთოს, და იზამთროს მუნ; ხ~ მხილველი [მხილველი] და მსმენელნი ამისი ფრიად მძრწოლარე იქმნენ, და ევედრა ერევნის ხანი, და დაიდვა ხარკი ვიდრე ოთხიათას თუმნადმდე ესე გარდაკუჭტით, და უმეტეს სხუადა ფემქაშნი შესამატნი მოერთმეოდეს, გარნა არა და ჰრთო, ჯერეთ ნებად მეფემან ირაკლი და მუნ ყოფასა შინა მოუვიდა წიგნი ქართლით,, რომელ მოვიდა ბაქარ მეფის შვილი ალექსანდრე იმერეთს, და მეცადინობს რათა ვიეთნიმე ქართუჭლნი შეიტყუოს და გარდაჰბიროს, თუმცა 1-18 სტრ., 61

არა სარწმუნო იქმნა, გარნა ურჩივეს ვიეთთავე ვეზირთა, და უმეტეს ტფილისით, და უწყეს წიგნების წერა ხშირად, მოეშველე ქართლს თვარა საქართუჭლო აირივაო,, და ამის მიზეზით გამობრუნდა-

ერევნით, მესამეს თთუჭსა, აჰყარნა მრავალნი მეკომურნი სომეხნი, და წარმოასხნა საქართუჭლოსა შინა რომელი დღესცა მდგომარებენ რაოდენსამე ადგილსა, და სხუა ტყვე საქონელი ურიცხვი იშოეს ჯართა, მრავალი თეთრი მოართუა ოქევარტერმა, და ზემო ხსენებული რიცხვი თეთრისა, და ჰსდვა ერევანს ხარკად, შემდგომად განუწესა მოურავიცა თვისი მუხრანის ბატონი, სიძეე თვისი იოანე, კოსტანტინეს ძე და იყო ერევანი მოხარკედ მეფის ირაკლისა, ვიდრე მოსულადმდე ყაჯარი აღა-მაჰმად ხანისა;

შემდგომად, რაოდენსამე წლისა, კ~ დ იძია შური სულეიმან ფაშამ, და იწყო საქმობა იდუმალ შეშის ხანთან, და ლისტანში ომარ ხანთან, და ეგრეთუჭ ასტეხნა ლეკნი მარბეველად ქართლისა და ფარვით, რ~ ლიცა ჰმართლობდა თავსა მეფეს ირაკლის-თან, რეცა არა იყოს ნება მისი, ოდეს ლეკნი აღსიხის მხრით ავაზაკობდენ, და ჟამსა ამას მოიწია უზადრუკებად, და გარდა-1-18 სტრ., 62

იცუალა ძეე ირაკლი მეფისა ლეონ, და ოდეს მიესმა აღსიხის ფაშას სულეიმანს, მაშინ ჰსთქუა ფაშამ ჳ მოხუცების ჟამსა მეფეს ირაკლისასა, ერთი ფარდა აქუნდა საქართუჭლოს რომელიცა ოთხ-კერძოვე მკურგულივ დაფარევდაო, და აწ დიდი შემწე მოეშალა ირაკლი მეფესაო ჳ ჰსთქუა ესე და უმეტესად განიგულვა ქართლის ოხრება; მაშინ მეფე ფრიად მგლოვარე მისათვს ლეონისა, და მცხრალ-იყო ომებისაგან, და აღარ ნებავდა ლაშქრობა, არცა ერთსა მხარესა, და აღსტყდნენ ლეკნი აღსიხის მკრით, ოხრებად ქართლისა;

ამისსა შემდგომად ჰსცნა ესე იმპერატრიცა ეკატერინამ იმპერატორმან როსიისამან, წინანი ქმნილნი და შემდგომნი ცა ესე აღსიხის ფაშისაგან, საქართუჭლოს ჰრბევად და ოხრებად რლ~ ისათვს წარმოავლინა მეფეს ირაკლისთან მინისტრი პოლკოვნიკი, და ორი პატალიონი მხედრობად, გარნა უმეტეს განძვინდა, სულეიმან ფაშა, და შექმნეს სხუათა ადრიბეჟანის ხანებთაცა შიშნეულება, მკედრობისა გამო რუსეთისა, ვინადთგან აქუნდათ მარადის რიდი მეფის ირაკლისაგან, და უმეტესად განიგულეს მაშინ და პყრობად თვისი, ძალითა როსიის მკედრობისათა და ამის-1-18 სტრ., 63

გამო შეექმნათ ურთიერთისადმი დაფარვით დინ-თასლობისა თან-ხმობად;

ხ~ ამას ჟამსა ეპყრა საყმოდ განჯა, და ყოველი მამული მისი მეფესა ირაკლის, და აქუნდა ფრიადი მეგობრობად შუშის ხანსა თანაცა, და ერთი ამისი კაცი, და ერთი მეფის ირაკლისა განაგებდენ ქალაქსა განჯისასა, რომელიცა ზემოხსენებულისა ფიქრისა და შურისა გამო გამოაძეს მუნ მყოფი იგი კაცი მეფის ირაკლისა, თავადი ანდრონიკა შვილი მდივან ბეგი ქაიხოსრო, და შეიყვანეს იგივე მემკვიდრე ჯავათ-ხან, და და-

სვეს ხანად;

ამასვე დროსა, სულეიმან ფაშამ მოუწოდა და ლისტნის ომარ-ხანს ხუნძახის-ბატონს, მან შემოიყარა და ლისტნის ჯარები და ეგრეთუჭ ჭარელნი, ვიდრე ოცი ათასამდე, და მოვიდა-ურდოზედ, (რომელ-არს ალაზნის პირი) და მოვიდა მეფე ირაკლიცა რუსეთის მხედრობით ქისიყს და და სდგა სიღნაღს რომელ ხუნძახის ბატონი სიღნახზედ მოსლვას აპირებდა, და მუნ მოელოდა მეფე ირაკლი, გარნა იგი აიყარა უგრძნულად ამოვლო ჭირხლის-კევი, ამოვიდა დედუფლის წყაროზედ, და გა-1-18 სტრ., 64

რდავიდა იორზედ, მცნობელი ამისი მეფე ირაკლი გამოუდ-გა ჰსწრაფად რუსის მხედრობით, გარნა ვერღარა ეწივა, მივი-და ახტალის მადანში აღილო ციხეე ახტალისა, ალაოხრა მადან-ნი და და ატყუჭვა ყოველნი მუნ მყოფნი ბერძენნი, და ქართუჭ-ჭლ სომეხნი, და აღვიდა აღსიხის ფაშასთან, რაოდენსამე ხან-სა მუნ განისუჭნა, და შემდგომად წარმოუმდღჳარა კაცი ფაშამ, ხუნძახის ბატონსა, და მოგზავნა სააბაშიოზე, და ვახანის ციხ-ეს მოადგა, აქაც მოეშველა მეფე ირაკლი თვისისა, და რუსის მხედრობით მიბრძანდა სურამს, გარნა ვერ და ამტკიცეს მისულ-ად ვახანს, და მიშველება მისი, ვინადგან არ იყო ადგილი მარ-ჯუჭ, რათა რეგული მოხმარებულ იყო, და აღილეს ციხე ვახანი-სა და მრავალნი სულნი და ატყუჭვეს, და თავადნი აბაშიძენი ცოლ-შვილით, და სიმდიდრითა, და ყოვლითა საგანძურითა ცარი-ელ-ჰყუჭს და წარასხნეს, და უკუნ იქცა ომარხან ახსიხადვე, მას ზამთარ მუნ ისადგურა, და მეორეს ზამთრის პირს შემო-დგომაზედ გამოსტუმრა, გარნა ვერღარა იკადნიერა შთამო-ვლა ქართლზედ, არამედ განვლო მთანი, და შთავიდა ყარაბაღ-ში იბრაიმ ხანთან, შემდგომად ამისა მეფე ირაკლიც წარვი-1-18 სტრ., 65

და, განჯას და ეგრეთვე მხედრობაცა რუსეთისა თანა წარა-სხნა, ვინადგან მასვე წელსა გაქცეულ იყვნენ საქარ-თუჭლოს ელნი ყაზახისანი, და შამშადილოსანი, და იყოფოდ-ენ განჯა ყარაბაღსა შინა, და ყარაბაღიდცა გამოიქცნენ მელიქნი იბრეიმ ხანისანი სომეხნი ფ~დ მდიდარნი და გა-ნძლიერებულნი ყმითა და ციხე სანგარითა, რომელნიცა მოვიდნენ მეფის ირაკლისა თანა, და ჰსთხოვეს შეწე ვნა, რათა მისცეს ჯარი, და აჰყარონ ყოველი საყმო თვისი, ამისთვის წარგზავნა ძეე თვისი იულონ, და წარატანნა სარდალნი და სპანი საქართუჭლოსანი, მივიდნენ მამულსა ყარაბაღისასა, მუნითცა მოეგება ჯარი და სარდალი იბრეიმ ხანისა, და მოინებეს აყრა მელიქებისა, გარნა ჟამსა ამას განუცხადა მინისტრმან ბურნაშოვმან; რო-მელ ბრძანება მომივიდაო, დღესვე უნდა გავბრუნდეო,, ჰსთხოვა მოცდა გარნა არა ინება პოლკოვნიკმან, და გამო-ბრუნდა განჯიდან, და მეფეცა მათ-თანა; ხ~ ამასვე ჟამსა

თანხმობისათვის იბრაიმ ხანისა, შთამოვიდა ომარ-ხან
ჭარში და ღისტნის ჯარებით, და მეფე ირაკლიც მიბ-
1-17 სტრ., 66

ბრძანდა ქისიყს, ხ~ რუსეთის მხედრობა მოვიდა ტფილისს,
და წარვიდნენ რუსეთს; არამედ რაოდენსამე თთჳსა ჭარში,
დარჩა ომარ-ხან, გარნა ვერლარა იკადრა მოსვლა ქისიყზედ
არამედ გაბრუნდა და შამახიას მოადგა;

ხ~ მეფობასა ამისსა, რომელნიცა და ვსწერე ძლევენი სა-
ხელდობ ვგონებ ოცდა-ათამდინ უმეტესადცა ძლევენი მი-
ელოს, გარდა ამისსა, და ჰყჳა სიცოცხლესა მისსა მოხარკე-
ობასა შინა, განჯა, ყარაბაღი, და ერევანი, და ჰმსახურებდენ
შესაბამითა ვალდებულებითა, ვიდრე მოსლჳამდე ყაჯარი
აღა-მაჰმად-ხანისა; მეფობასა ამისსა აშენდნენ სიმაგრე-
ნი ქართლ კახეთისანი, ვიდრე ას სამოცადმდე გალავანნი
და ბურჯნი მტერთათვს;

ხ~ თვთ მეფემ ირაკლიმ განაახლა, ციხედ გორისა, გა-
ლავანი სიღნაღისა, თელავისა, ბოჭორმისა, ჭოეთისა,
გალავანი, სევირელისა, საბუისა, გრემისა, თედისა, პა-
ტარძეულისა, და ნორიისა;

ხ~ შრომანი და ღჳაწლნი მეფის ირაკლისანი, არა ადვილ-მე-
1-8 სტრ., 67

სამღებელ-იყო აღწერად; არამედ რაოდენ ძალ მედვა სმე-
ნითა, და მეხსიერებითა სარწმუნოთა კაცთაგან ცნო-
ბით აღვსწერე;

ხ~ რომელიცა მოიწია მას ზედა ჟამსა ღრმად მოხუცე-
ბულობისა მისისა საქმედ უბედურებითი, და მოვიდა აღა მაჰ-
მად-ხან, და აღაოხრა ტფილისი, და მისთვის არა რად დამიწერი-
ეს ჯერეთ ვინაფთგან მიზეზნი და ვითარებანი განვრცელდე-
ბიან;